

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

LIJDMATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

HOUD: Elout en Gijsbert Karel van Hogendorp, door H. A. Ritter. — *Mijn reis door Borneo, door H. F. Tillema. Van orang-orang, orang-oetans, en orang-orang-oetan. I. Banjermasin. — Tentoonstelling het Koloniale Boek. — Van Week tot Week. — Kunst-, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Europ. Pers. II. Uit de Inheemsche en Mal.-Chin. Pers. — Oost- en West-Ind. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdelingen: Nijmegen. — Mededeelingen: I. Van het Hoofdbestuur, II. Van de Redactie, III. Van het Inform.-Bureau. — Mutatiestaat van 15 tot 22 Mei.*

Elout en Gijsbert Karel van Hogendorp,

door
H. A. RITTER.

De regering van Koning Willem I staat, ook op het gebied der Koloniën, bekend als conservatief. Maar toe werkten verschillende oorzaken te zamen, niet in de laatste plaats dat ons land verarmd was onder de plunderingen door de Fransche Republiek en door Napoleon en onmogelijk een ethisch koloniaal regeeren kon beginnen. Koning Willem, die practicus was, had dat al aanstonds ingezien. Dat blijkt uit het feit dat hij in 1818 tegen Sir Thomas Stamford Raffles, die hem te Brussel bezocht, zijde: *Indië moet geld gaan opbrengen.*

Na twaalf jaren wurmen op allerlei manier, aangedragen door de Koning eindelijk het cultuurstelsel van den Bosch, dat van Java feitelijk één groot rijkshuis ten voordeele van Nederland maakte (1830).

Het is bekend dat in den loop der XIXe eeuw de positie daartegen voortdurend in kracht toenam. Zowel Mr. N. G. Pierson op staathuskundige gronden, als Multatuli met zijn Max Havelaar of de ontveeningen der Nederlandsche Handelmaatschappij (1860) behoorden onder de hevigste tegenstanders.

Men moet evenwel niet meenen dat er onder de tegenstanders van den eersten koning geen verzet was. In hoofdzaak traden, als Staatslieden, zij op den voorgrond Elout en Gijsbert Karel van Hogendorp.

Bij het memorereeren van hun oppositie, willen zij — met voorbijgang van hunne praktische bezwaren — den nadruk leggen op de ethische gronden, die zij aanvoerden. In zekeren zin staan zij daarbij naast de mannen van het heden, die den strijd van Nederland om Indië op te voeren tot een zekere mate van zelfstandigheid als den voorvaderen plicht beschouwen.

* * *

Beide Staatslieden, door den Koning, bij het herstellen van onze onafhankelijkheid, reeds dadelijk tot de functie geroepen, waren van „liberale gedachte”. Dat was dus juist — gelijk wij reeds gemerkt hebben — het tegenovergestelde van de beginselprincipes des Konings, die door een tijdlang geteekend zou worden: „te liberaal om koning te veel koning om liberaal te zijn.” (De Beaudouin). In deze geestelijke tweelachtigheid domineerde echter de opvatting dat hij vooral een voorstander van de materiele welvaart zijns volks moest zijn. Hoewel bij zijn komst aan het bewind in 1813 de oude Oranjestroom reeds zeer spoedig in zijn getuigen: „de Prins is patriot geworden”, was daar in de werkelijkheid van zijn gouverneement niet veel van te zien.

Vandaar zijn strijd tegen de beide Staatslieden, die geëindigd zijn met zich uit den Staatsdienst te trekken.

* * *

Elout heeft behoord tot de Commissarissen-Generaal, die van 1816—1819 de zaken in Indië geregeerd, nadat Engeland zijn belofte van overgave onzer koloniën — het had zelf bepaald,

wat het terug wilde geven — schoorvoetend was nagekomen. In 1820 had hij te Londen gewerkt tot voorbereiding van het tractaat van 1824. In dat jaar was hij Minister van Koloniën, in 1825 Minister van Koloniën en Marine geworden. In 1829 nam hij wegens zijn diepgaand verschil van meening met generaal Van den Bosch zijn ontslag. Het is merkwaardig daarover bij Van Hogendorp¹⁾ te lezen: „Ook de Minister van het Departement van Koloniën heeft plaats gemaakt voor een ander, de Heer Elout voor den Heer van Gobbelschroy. De eerste heeft zijn afscheid genomen, volgens het algemeen gevoelen, omdat de Gouverneur-Generaal Van den Bosch het geheel vertrouwen had gewonnen. De Minister van Gobbelschroy weets niets van koloniale zaken. Ik gis, dat men het vrij onverschillig geacht heeft een kundig Minister te hebben, omdat de Gouverneur-Generaal Van den Bosch meer dan Minister is.”

Inderdaad beschouwde Elout het stelsel van Generaal van den Bosch als hoogst verderfelij. Ervaring en beginselen hadden hem gebracht tot geheel andere denkbeelden over Indisch Regeeringsbeleid. Het doel daarvan moest wezen:

„Indië en vooral Java aan het Moederland te verbinden door een band veel hechter dan dien van eenige ambtenaren en een ontevreden bevolking, een band zooveel te noodzakelijker aan te knopen, als de pogingen van vreemde volkeren om op zeer vele punten in den Indischen Archipel een Europeesche bevolking te brengen en te onderhouden. Indië, een tweede Nederland, zoude dan het Moederland, dit wederkeerig dan Indië de hand reiken...”

Wat daarna volgt is niet in overeenstemming met de denkbeelden van onze dagen. Maar ten slotte wordt medegedeeld dat Elout als C. G. en zijne ambtgenooten besloten hadden:

„De maatregelen van a. meene en territoriale belasting, vrije cultuur en vrijen arbeid door het Britsche tusschenbestuur op eenige uitzonderingen na ingevoerd, te handhaven, te verbeteren en uit te breiden; en daarbij niet alleen het belang van het Moederland, maar ook bepaaldelijk dat der Javaansche bevolking op het oog hadden, aan welke zij ontwikkeling, beschaving, vrije beschikking van tijd, vlijt en arbeid, zekerheid van personen en goederen, orde en justitie en daarom de afschaffing van alles wat naar een herstel van het voormalig willekeurige gezag der Regenten zweemde, willen verzekeren.”²⁾

Het is te begrijpen, dat Elout als Minister niet juist het omgekeerde wilde doen van hetgeen hij als C. G. noodzakelijk achtte. Daar er geen Ministerieele verantwoordelijkheid bestond en hij dus geen beroep kon doen op de Kamer, bleef hem niets anders over dan zijn ontslag te nemen. Er is later nog getracht hem eenigszins recht te doen wedererven, zonder evenwel van stelsel te veranderen, maar dat behoort niet tot datgene, waar wij de aandacht wilden vestigen.

Er zijn natuurlijk verontschuldigen. „In de eerste plaats: die de macht heeft gebruikt zo” (Lieuwe van Aitzema) en ten tweede: er moest geld zijn. De Java-oorlog en de Belgische opstand hadden schatten verslonden. De algemeene meening was toen bovendien ook dat men koloniën had om er voordeel uit te trekken. Ethische politiek kon daarom, naar 's Konings meening, niet gevolgd worden. Hoe bekwaam en achtenswaardig de man ook was, die haar voorstond. Men kon en wilde niet wachten op den bloei van een vrij-arbeidend Java. Maar in beginsel had Elout gelijk en staat hij naast de vooruitstrevende mannen van het heden — al is het meer dan een eeuw geleden, dat hij in zijne memoriën en rapporten zijne denkbeelden neerschreef.

* * *

Gijsbert Karel van Hogendorp was een man van een geheel anderen stempel. Maar in z'n verzet tegen 's Konings regeeringsbeginselen — ook wat Indië betreft — staat hij naast Elout. Bekend is zijn afkeuring over de oprichting der Nederlandsche Handelmaatschappij; ofschoon zijn voorspellingen te doen opzichte niet zijn uitgekomen. Zijn denkbeelden over de Indische zaken zijn hier en daar in het

1) Brieven en Gedenkschriften, zevende deel, 1825—1834, bldz. 49.
2) Bijdragen tot de kennis van het Koloniaal beheer getrokken uit de nagelaten papieren van wijlen den Minister van Staat Elout, oud-Commissaris-Generaal over Nederlandsch-Indië 1851, VI—VIII.

JOS. D. NETTEN & Co. - IN EFFECTEN

Sportlaan 3 - 's-GRAVENHAGE - Telefoon 31201

Wij beschikken over een directe telefoonverbinding met de AMSTERDAMSCH BEURS. Zijn daardoor in de gelegenheid tijdens het Beurs-uur alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen. 5513
Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

P. v. d. BRUL VEENESTRAAT 15

Den Haag

Groote sortering HEEREN-, JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeling v. KLEEDING NAAR MAAT

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

kort verspreid in zijne brieven. ³⁾ In hoofdzaak kan men die echter vinden naast eenige vroegere stukken in z'n *Huishouding van Staat*. Een werk dat vooral zijn waarde zal toonen, als het gebruikt zal worden bij een, *altijd nog te schrijven*, uitvoerige geschiedenis van Koning Willem I. ⁴⁾

Allereerst is v. H. — niet Elout — voorstander geweest van den vrijen handel „zonder welken er geen oprechte vriendschap met de onderscheidene volken van den archipel, noch behoorlijke voordeelen in hunne beschaving plaats vinden.” ⁵⁾

Terwijl hij gansche bladzijden wijdt aan materiele voordeelen van dien vrijen handel, is lotsverbetering „van den inlander” daarbij tevens schering en inslag.

Maar tevens heeft hij het oog op iets anders — dat men in dien tijd niet verwacht te ontmoeten. Naar aanleiding van de verkregen onafhankelijkheid der Vereenigde Staten, zegt hij:

„Wij mogen vrij besluiten, dat geene koloniën, geene overzeesche bezittingen, in het vervolg van tijd, aan hetzelfde lot zullen kunnen onttrokken worden. Wij mogen tevens besluiten, dat alle behandelingen van de kolonisten en veroverde gewesten, met een oogmerk om dezelve langer afhankelijk te houden, eene tegenovergestelde uitwerking hebben, en lust en macht tot het veroveren van de onafhankelijkheid aanwakkeren. Is de tijd van de onafhankelijkheid volgens den loop der natuur gekomen, zoo is dezelve niet te stuiten; maar indien de betrekkingen met het moederland innig en zorgvuldig zijn, waarvoor het moederland heeft kunnen zorg dragen en niet genoeg zorg dragen kan, zoo zullen ook beiden, het moederland en de koloniën, bij de onafhankelijkheid van dezen winnen.” ⁶⁾

Geleerd door het voorbeeld der Ver. Staten voorziet hij dus de mogelijkheid dat andere koloniën — ook van andere soort dan de Ver. Staten waren — eenmaal tot onafhankelijkheid zullen komen. Elout vermeld — maar veel zwakker — iets dergelijks.

De voorstanders van de los-van-Nederland-beweging in Indië kunnen dus niet bepaald bogen op de nieuwigheid van hun wenschen. Voor honderd jaar voorzag „graaf Gijs” daarvan de mogelijkheid — en verklaarde het voor onafwendbaar. De raad, dien hij daarbij geeft, is die van een verstandig bestuurder. Een raad die door ons in het laatste kwarteeuw is opgevolgd. De betrekkingen tusschen Nederland en Indië zien er gansch anders uit in 1929, dan in 1829.

Het is te begrijpen dat men in 1829 met die onafhankelijkheid geen rekening hield en de ijverige, bekwame, maar materialistisch aangelegde Koning over zulke uitingen waarschijnlijk glimlachte.

Maar voor ons is het merkwaardig te lezen dat hoogstaande denkers toen reeds voorzagen, wat eenmaal aan de orde zou wezen.

³⁾ Brieven en Gedenkschriften, zesde en zevende deel, 1902/3.

⁴⁾ Prof. Colenbrander heeft dat, eenige jaren geleden, zeer wenschelijk genoemd.

⁵⁾ Wij cursiveeren.

⁶⁾ *Huishouding van Staat* (uitgave Thorbecke), zevende deel, 73.

⁷⁾ *Huish. v. Staat*, zevende deel, 172.

DE BAS & Co., Bankiers
 HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
 Belasten zich met alle Bankzaken
Safe-Inrichting

5021

P. J. VAN DEN BERG & Co.

COMMISSIONNAIRS IN EFFECTEN

Anna-Pauwlownastr. 87 - Den Haag - Tel. 12625
 OUD-MAKELAARS TE SOERABAYA

ALLE BANKZAKEN

DOOR LANGJARIG VERBLIJF IN INDIË EN
 SPECIALE CONNECTIES ZIJN WIJ IN STAAT
 INLICHTINGEN EN VOORLICHTING TE GEVEN
 IN INDISCHE CULTURES EN ZAKEN.

RADIOKOERSEN VAN 1.30 TOT 3 UUR
 worden ook op telefon. aanvraag gaarne verstrekt.

5504

**NEDERLANDSCHE
 HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.**

AMSTERDAM

Gestort Kapitaal f 80.000.000.—
 Statutaire Reserve 40.000.000.—

Agentschappen te ROTTERDAM en 'S-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
 Straits-Settlements, Britsch-Indië, China, Japan, Arabië.

ALLE BANKZAKEN

5024

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS

**STUYT EN
 DE WILDE**

LEDEN DER VEREENIGING VOOR DEN
 EFFECTENHANDEL TE AMSTERDAM
 TELEFOON Nos. 35208 en 35916
 TELEGRAM-ADRES: „STUYTCO“

**HEERENGRACHT 422
 AMSTERDAM**

DE HAAGSCHE FINANCIERINGSBANK

SPUI 109a. Tel. 16864

geeft gelegenheid tot: sparen met korting; voordeelige
 inkoop en contant met korting; koopen op credit tegen
 matige rente, uitsluitend van huishoudelijke artikelen,
 kleding, schoeisel, etc.

5779

Vraagt vrijblijvend inlichtingen — ook des avonds.

NAAR KANTOOR!
 Wij leiden U op voor Kantoor, en zorgen voor plaatsing in goede betrekkingen
 Prospectus gratis, ook voor STENO, TYPEN, TALEN en BOEKHOUDEN
INSTITUTEN „SCHOEVERS“

DEN HAAG - STADHOUDERSPLEIN 3 - TEL. 52594

Amsterdam: N.-Witsenstraat 3, v.-Baerlestraat 13; Rotterdam: N. Binnenweg 167; Groningen: O. Ebbingestraat 1 b.

Mijn reis door Borneo,

DOOR

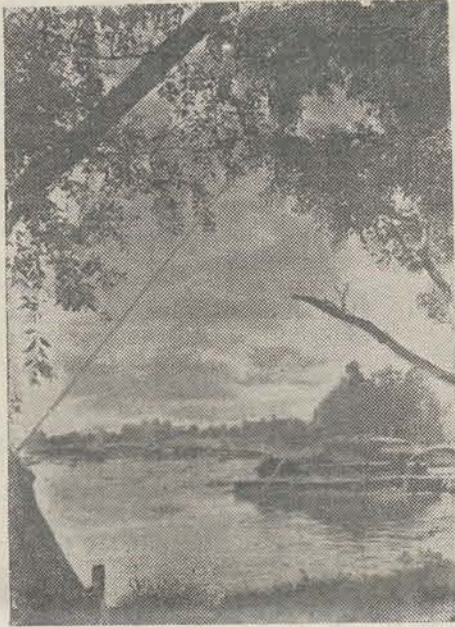
H. F. TILLEMA.

Van orang-orang, orang-oetans, en orang-orang-oetan.

I.

Bandjermasin.

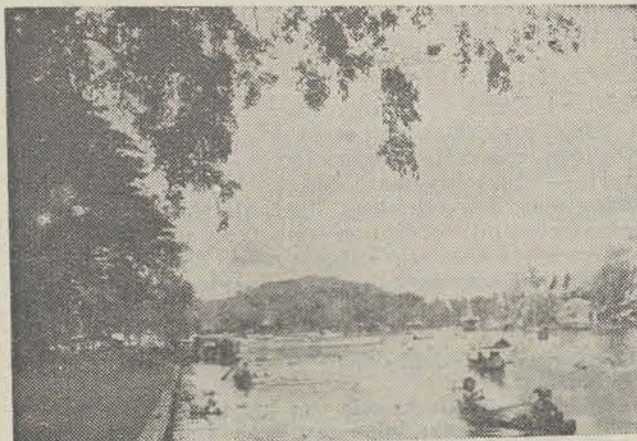
Mijn porte d'entrée was Bandjermasin. De stad
 vertoont eenige overeenkomst met Palembang.

1 . . de bekende Koen-brug.

Beide steden worden door een rivier doorsneden, op beide heerscht een zeer levendig verkeer van prauwtjes en schepen, beide ondervinden ze den invloed van stijgend en dalend water, op beide huizen menschen op vlotwoningen. De rivier, die Bandjermasin doorsnijdt, is echter minder breed dan de Moesi van Palembang, zoodat men er een brug over heeft kunnen bouwen, de bekende „Koen-brug“. Men vertelde mij, dat de naam herinnert aan den bouwer, een architect van de B. O. W. (zie foto 1). Een der merkwaardigheden der plaats vormt de „kwien“, een watertje waarop vooral in de ochtenduren honderden prauwtjes op en neer varen. Die prauwtjes voeren koopwaren af en aan. Ook op de rivier, waarop het bochtige kanaal uitmondt, heerscht veel leven en vertier (zie foto 2). Een eigenaardigheid is het, dat niemand mij wist in te lichten hoe men aan den naam „Kwien“ komt. Velen brachten den naam in verband met het Engelsche woord „Queen“. Ze meenden dat de Engelschen het kanaal hadden gegraven en er den naam „Koninginne-kanaal“ aan hadden gegeven. Volgens de „Encycl. van Ned.-Indië“ is de juiste spelling „koe-ien“ en is het kanaal een zijriviertje van de Martapoera-rivier. De naam is dus van inheemschen oorsprong.

Broersma heeft in zijn bekend werk: „Handel en Bedrijf in Zuid- en Oost-Borneo“ over de plaats Bandjermasin, haar handel, verkeer en vertier tal

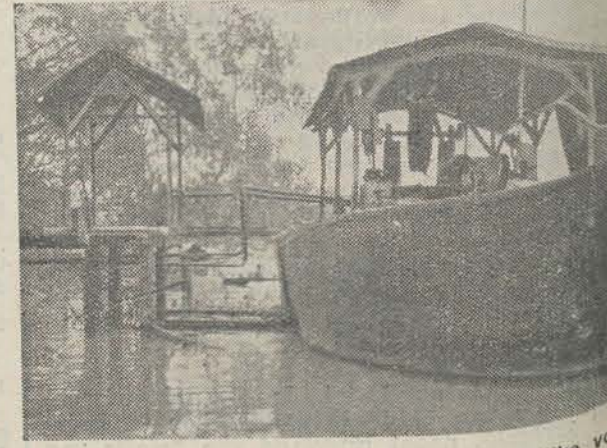
2 . . heerscht veel leven en vertier.

van bijzonderheden vermeld, waarom ik niet in herhalingen treed. Ik zal me daarom bepalen tot het vraagstuk van „het wonen“ in die stad. De stad is laag gelegen en is dus modderig. Het bouwen van huizen ondervindt daarom groote bezwaren. Wat er het eerst opvalt is de aanwezigheid van bakken bij de woningen. Dat zijn vergaarbakken voor regenwater. De Europeesche bevolking gebruikt dit voor drinkwater en als het voldoende regent ook voor bad- en waschwater. De inheemsche bevolking gebruikt kaliwater. In droge tijden ondervindt men grooten last, want dan zijn de bakken leeg, is het rivierwater brak en daarom ongeschikt voor consumptie. Drinkwater moet nu worden aangevoerd van een plaats, die niet den invloed van het opdringende zeewater ondervindt. Badwater haalt men, als de bakken leeg zijn, uit de kali. Dat water is vuil, vies en voor het doel totaal ongeschikt. Want dit niet wil gelooven, geef ik in overweging 's ocht

3. Op die vlotten defaeceert de bevolking.

tends vroeg een wandeling te maken langs de rivier oevers. Daar liggen tal van vlotten. Op die vlotten defaeceert de bevolking (zie foto 3). De rivier wordt dus besmet. Ik weet zeer goed, dat er veel water door die rivier loopt, dat de oplossing van menschenlijke uitwerpselen zeer verdund wordt, ik weet ook, dat de reinigende kracht in de tropen zeer groot is, maar dit neemt niet weg, dat het gebruik van dat water, 't zij voor drink-, hetzij voor bad-, hetzij voor waschwater, een gevaar oplevert voor de volksgezondheid. Ik kan het bewijzen ook! Het toeval n.l. wil, dat de bekende arts Dr. Den Hartog Jager, geneesheer aan de steenkolen-maatschappij Teloeok Bajoer, het water uit de Beraoe-rivier heeft onderzocht, juist toen ik er was. Het water van die rivier kan niet in zoo hooge mate besmet zijn als dat van Bandjermasin, omdat het bovenstrooms lang niet zoo gemengd wordt met menschenlijke uitwerpselen als dit te Bandjermasin het geval is. Wat bleek ook uit het onderzoek van dit water? Dat behandeling met aluin, filtratie door zand in een Jewell-filter geen zekerheid bood tegen infectie, maar dat het water der waterleiding, die als prise d'eau heeft de Beraoe-rivier, pas volkomen betrouwbaar werd na behandeling met chloor! Waar men te Teloeok Bajoer zooveel zorg aan het water besteedt, is het duidelijk, dat het duizendvoudig meer besmette water uit de rivier te Bandjermasin geheel onbetrouwbaar is. Ik zie me nog staan op de vlotten aan den kant. Met walging denk ik aan die exploratietoehouwen in den ochtend terug. Intusschen werkt de stoompomp, die het bad- en waschwater uit de rivier naar de tangsi pompt, lustig door! (Zie foto 4).

4 . . de stoompomp, die het vleze, gevaarlijke vocht naar de tangsi pompt.

WAAROM DRAAGT IEDER GAARNE LIJKAMP'S KLEEDING?
OMDAT IEDER ZEKER WIL ZIJN, DE BESTE KLEEDING TEGEN
DEN BILLIKSTEN PRIJS TE BEKOMEN EN DIT BIJ
LIJKAMP INDERDAAD HET GEVAL IS

LIJKAMP'S Kleedingmagazijnen GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT
 THOMSONLAAN, H. FAHRENHEITSTR.

„Men” beweert, dat Bandjermasin niet ongezond is. Malaria komt er, zegt men, niet voor. Dit laatste is wel een heel groot voordeel, want die ziekte is de beste levenssappen der menschheid in de tropen af. Maar hoe staat het met andere ziekten als pokken, typhus, dysenterie? Wat is er bekend van het geboortecijfer? Men weet van dit alles, absoluut niets positiefs. Men vermoedt, gist, raadt. Net als indertijd te Semarang. Toen ik er in 1896 kwam, vertelde men mij ook, dat die stad niet ongezond was; men had er immers artesische putten. Tot Dr. De Vogel kwam. Deze hygiënist wist, dat men, om inzicht in sanitaire toestanden te hebben, cijfers moest bezitten. Met groote moeite verzamelde hij ze jaren lang. En wat bleek? Dat hij *sterfecijfers* kon produceeren zóó hoog, als geen sterveling had verwacht en die vermoedelijk een nog duidelijker taal zouden hebben gesproken, had hij zich ook *geboortecijfers* kunnen verschaffen! Semarang schrok er van, werd wakker!

Helaas heeft Bandjermasin geen Dr. De Vogel! De dienst voor de volksgezondheid van Nederlandsch-Indië bemoeit zich niet of bijna niet met Borneo. Hygiënisten zijn er niet. Ik heb in „Zonder Tropen geen Europa” al betoogd, dat de hygiënische zorg zich niet uitsluitend dient te beperken tot Java en een deel van Sumatra, maar dat de bevolking van heel den uitgestrekte archipel recht heeft op sanitaire zorgen, dat in alle centra: Medan, Padang, Makassar, Ambon, Bandjermasin, Pontianak, *echte* inspecteurs der volksgezondheid dienen te worden geplaatst, geen „Ersatz”, zooals nu het geval is. Deze laatste, belast met militairen dienst, kunnen, hoe hard ze ook werken (ik heb alle respect voor die geneesheeren!) geen sanitair werk doen, 1e. omdat ze er niet voor zijn opgeleid en 2e. omdat ze er geen tijd voor kunnen vinden, gesteld al, dat er eenigen onder zijn, die sanitair zijn geschoold.

Het a.b.c. van hygiëne is: zindelijkheid. Deze wordt in hooge mate bevorderd door het verstrekken van water. Dat water moet men bij de menschen brengen en niet omgekeerd: de menschen naar het water voeren. Dit principe heeft men te Semarang zoo goed mogelijk doorgevoerd, door het plaatsen van ± 250 openbare hydranten in de kampongs. Als men dan verder zorgt voor een sanitair tarief (de betaling van een vasten prijs per gebruikte M³. water is niet sanitair!), heeft men de zekerheid dat het water wordt gebruikt, niet alleen voor drinkwater, maar ook voor bad- en waschwater. Dus voor Bandjermasin geen drinkwaterleiding, maar een bad-, wasch- en drinkwaterleiding; het de menschen gemakkelijk maken (net precies als men dit in Europa doet) en een tarief, dat leidt tot gepast gebruik van dat water. (Misbruik is natuurlijk te worden tegen gegaan, daarvoor is het kostelijke vocht te kosbaar!). Mutatis mutandis gelden dezelfde opmerkingen voor Pontianak, waarover verderop meer!

Op nog een belangrijk vraagstuk wil ik wijzen. Wanneer men in een stad de beschikking heeft over een waterleiding onder druk, kan men op geschikte punten brandkranen plaatsen. Men heeft dan onmiddellijk water tot blusschen bij de hand. Zijn die brandkranen er niet, dan komt de brandweer pas in actie als de brand reeds is voortgewoerd. Ze komt dan vaak te laat. Met een waterleiding kan men dikwijls een beginnend brandje blusschen, groote uitbreiding voorkomen. Brandgevaar is er steeds, vooral in de Chineesche buurt,

waar de huizen dicht op elkaar staan en van zeer brandbaar materiaal zijn gemaakt. Ik zag nu bij mijn bezoek woningen van 'n onbrandbare stof bouwen, n.l. gegolfd plaatijzer (zie foto 5). Dit materiaal echter is uit sanitair opzicht ongeschikt: het geleidt de hitte te gemakkelijk. Wie wel eens een woning heeft bewoond met een van dergelijk materiaal gedekte voorgalerij (zelfs al was die met planken beschoten!) zal dit beamen. Te Pontianak heeft men met dit systeem gebroken. Men bouwde daar na een hevigen brand vernielde huizen weer op van een ander onbrandbaar materiaal, n.l. gewapend beton. Het verzet tegen deze kostbare manier van bouwen was groot, maar het Bestuur heeft de zaak doorgezet... tot voordeel voor de bewoners, al zullen ook die woningen vermoedelijk warmer zijn dan die met een dak met pannen gedekt.

Belangstelling voor de publieke zaak heb ik te Bandjermasin zeer weinig ontmoet. De Europeesche bevolking is er zeer vlottend, waarvan het gevolg is afwezigheid van lokaal patriotisme en liefde tot de stad der inwoning. Met de inheemsche bevolking heb ik door mijn kort verblijf geen aanraking kunnen krijgen. Ik vermoed, dat deze aan het „vraagstuk van het wonen” nog weinig aandacht schenkt. Wat voor Bandjermasin in de eerste plaats noodig is, is een hoofd van het gemeentebestuur, dat continuïteit kan brengen en belangstelling niet alleen bij de bewoners der stad verstaat te wekken, maar ook bij de Regeering!

Tot slot vermeld ik nog, dat er inzake ziekenverpleging zoo 't schijnt iets niet in den haak is. Particuliere pogingen tot het oprichten van een ziekenhuis, waarin vooral de inheemsche bevolking opgenomen zou kunnen worden, schijnen te worden tegengewerkt door hen, die meenen, dat het militaire, goed ingerichte hospitaal voor Bandjermasin voldoet aan al de te stellen eischen. Ik heb den indruk gekregen, dat men de zaak te eenzijdig beziet. Sedert ik er was is er een jaar verlopen. Wellicht zijn de meeningen nu gekenterd.

Dat men op Borneo zijn eischen niet hoog stelt inzake ziekenverpleging wil ik even illustreeren. Men leze: ergens op een plaatsje, diep in 't binnenland, werd een ziekenverpleger geplaatst. Hij was voorzien van de noodige medicamenten en verbandstoffen ter distributie onder de bevolking. Vroeger waren districtshoofden en volksonderwijzers er mee belast. Men vond dit een groote verbetering, omdat men toch aan „leeken” geen medicijnen kon toevertrouwen.” Ik wil hiermee niets ten nadeele van de verplegers zeggen, maar dat men ze als „deskundigen” beschouwt is wel wat te veel geveerd. Onder deskundige contróle doen ze zeer nuttig werk. De ervaring op Java bewijst dit. Maar: contróle moet er zijn! Zoo zag ik, ook in 't binnenland, de „apothek” van een dergelijk verpleger. *De toestanden inzake het bewaren van medicijnen waren er meer dan zeer slecht!* Hoe het met de verpleging gesteld was, weet ik niet, heb er ook niet naar gevraagd, omdat ik terzake niet deskundig ben.

Langs een smalle, bochtige rivier verlaat men Bandjermasin. Soms raakt in zoo'n bocht de boot op een haar na den wal. 't Is een interessante tocht, die veel stuurmanskunst vereischt! Twee booten kunnen elkaar niet passeeren, waarom er een wacht is ingesteld, die er voor waakt, dat slechts in één richting wordt gevaren. Is het vaarwater vrij, dan mag er pas van de tegenovergestelde richting worden gevaren! De monding van de Barito is zeer breed. Ze lijkt een groot meer. Veel water voert de rivier af. Kilometers ver in zee vaart men er in.

(Wordt vervolgd.)

Aan diegenen in Oost- en West-Indië die nog geen lid zijn onzer Vereeniging.

De Vereeniging „Oost en West” onderhoudt den band tusschen Nederland en de Indië en tracht dien te versterken. Zij bevordert de wederzijdsche belangen, zedelijke en stoffelijke. Zij neemt stelling tegen invloeden die daarmede in strijd zijn. Zij steunt alles wat strekken kan tot handhaving van het Rijksverband. Leest het Orgaan, het „Koloniaal Weekblad”, en deelt ons Uwen wensch mede omtrent hetgeen, naar Uwe meening, door de Vereeniging en haar Orgaan alsnog zou kunnen worden verricht voor onze leden in Oost- en West-Indië. Meldt U aan voor het lidmaatschap. (Adres Secretariaat: Korte Voorhout 6

HOTEL-RUBRIEK

's-GRAVENHAGE

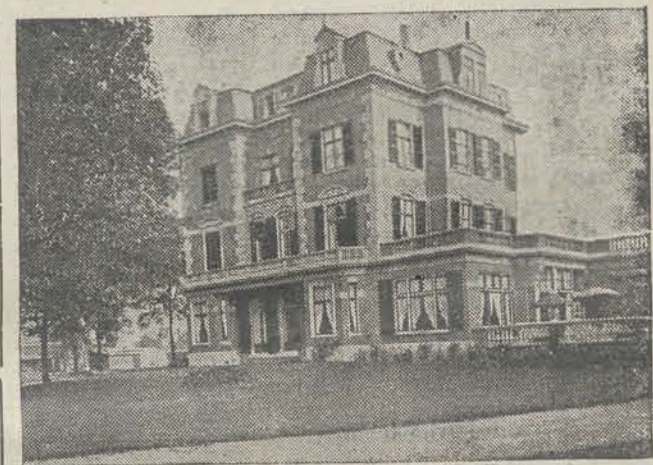
Hotel „Promenade”, Oudo
 Schev. weg 21, Tel. 50454
 Prachtige ligging.
 Matige prijzen. 5035

„DEN LINDENHOF”

te VIERHOUTEN
 — bij NUNSPEET —

Gezellig VACANTIE-HUIS voor Dames en Echtparen zonder kinderen. Prachtig gelegen nabij bosschen en heide.

PRIJS f 2.75 PER DAG

HERSTELLINGSOORD
„HUIZE MARIA EMALIA DORREPAAL”
 gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving, met grooten tuin en waterpartij. Uiterst geschikt voor repatrieerenden, die, op advies van een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven. 5520
BILLIJKE PRIJZEN. VRAAGT PROSPECTUS.

Duitsche Bieren Hamburger Buffet
DAGSCHOTELS à f 1.-
 Prima Consumptie
 Billijke Prijzen
CAFE-RESTAURANT
„Hof van Berlijn”
 PAPESTRAAT 32
 Tel. 11713. Den Haag
 Directie: Th. E. W. KRAKEEL Jr.
 Zalen voor PARTIJEN, DINERS, enz., desgewenscht met Tooneel

GRAND HOTEL-PENSION

voorheen DE GREEF

GEVERS DEYNOUTWEG, Scheveningen.
 Tel. 50292. Familie-Pension van den eersten rang. 70 Kamers en Salons. Stroomend water. Lunch van 12—1.30 u. Diner van 6—7.30 u. Kamer met pension (alles inbegrepen) à f 6.50 tot f 10.-

Eigenaar-Directeur:
C. A. VAN HERWIJNEN

Woningen, geheel van gegoofd plaatijzer, het voor de tropen zoo onhygiënische materiaal, gebouwd.

UW ADRES
 VOOR
PELTERIJEN
 IS
MAISON DE PELLETERIE
 SPECIAAL BONTMAGAZIJN
 DEN HAAG - SPUISTRAAT 46-48
 EIGEN ATELIERS VOOR HET VERVAARDIGEN EN
 VERMAKEN VAN ALLE SOORTEN BONTWERKEN
BONTMANTELS NAAR MAAT
 — ZONDER PRIJSVERHOOGING —

Tentoonstelling het Koloniale Boek.

De afdeling 's-Gravenhage van de vereniging „Oost en West” bereidt eene tentoonstelling voor van het Nederlandsch Oost- en West-Indische Boek, welke zal worden gehouden van 25 Juli tot 10 Augustus a.s. in eenige localiteiten en in de aula van het gymnasium aan de Laan van Meerdervoort te 's-Gravenhage, voor dit doel door het Haagsche gemeentebestuur ter beschikking gesteld. Voor het organiseren van deze tentoonstelling werd een comité gevormd, waarvan voorzitter is de heer F. van Peski, voorzitter van de Haagsche afdeling van „Oost en West”, terwijl leden zijn de heer C. Elout, het Tweede Kamerlid de heer L. J. M. Feber, Jhr. J. Feith, professor G. Gonggrijp, Johan Koning, Ant. J. Lievegoed, W. C. Muller, Raden Mas Noto Soeroto, F. Oudschans Dentz, L. D. Petit en W. van Rossum. Secretaris van het comité is de heer J. Koning, Park Leeuwenbergh 2, Voorburg.

Van Week tot Week,

Dinsdag 14 tot Maandag 20 Mei.

Het 4e Pacific Science Congress. Blijkens een Aneta-telegram¹⁾ is het vierde Pacific Science Congress officieel door den Gouv.-Generaal geopend. Na de rede van den G.-G. heeft de algemeene voorzitter van het congres, prof. De Vries, de openingsrede uitgesproken. Daarna hebben prof. Went, vertegenwoordiger van de Nederlandsche delegatie, afgevaardigden van Engeland, Frankrijk, Amerika, Canada, Australië, Japan, Nieuw-Zeeland, China, de Philippijnen en Hawaii, het woord gevoerd.

Redacteur van De Planter. Medan, 13 Mei (Aneta). De heer H. de Ruyter, oud-secretaris van den Suikerbond, is [als opvolger van den heer Dingemans] gekozen tot secretaris-redacteur van de Vakvereniging van assistenten in Deli.

Nijverheidstentoonstelling te Weltevreden. Batavia, 13 Mei (Aneta). Gisteren was er, bij gelegenheid van het vierde Pacific Science Congress, een enorme belangstelling voor de opening van de nijverheidstentoonstelling in het Museum aan het Koningsplein. Talloze inlanders verdrongen zich voor het door de politie afgezette gebouw. Een regeling was getroffen, waarbij telkens slechts een bepaald aantal bezoekers werd toegelaten.

De tentoonstelling omvat een zeer belangwekkende collectie uit nagenoeg alle deelen van den Archipel. Er worden demonstraties van dansen, batikken, vlechten en weven gehouden. De schilderachtige nationale kleederdrachten trekken zeer de aandacht. Behalve Dajakkers uit de diepe binnenlanden van Borneo, zijn ook aanwezig Papoeas van Nieuw-Guinea, Atjehers, Kisareezen, Niassers, Baliërs en Bataks, kortom vrijwel alle volksstammen van den Indischen archipel zijn vertegenwoordigd. (Zie ook de rubriek Kunst, enz.).

Congres P. N. I. Batavia, 14 Mei (Aneta). De partij National Indonesia houdt met de Pinksterdagen een congres. Spreken zullen o.a. de heeren Ali Sastroamidjojo over onze buitenlandsche propaganda, Sartono over woekerbestrijding, Soekarno over vak- en tanibonden, Soejoeidi

¹⁾ De tekst der Aneta-telegrammen is, al dan niet verkort, ontleend aan de Nwe Rott. Ct.

over de Indonesische volksbeweging, en Soenarjo over coöperatieve vereenigingen en over emigratie.

Legercommandant in Indië. Bij Kon. besluit is op zijn verzoek, wegens volbrachten diensttijd, eervol ontslagen, met ingang van 2 Oct. 1929, de luitenant-generaal, Commandant van het leger en Hoofd van het Departement van Oorlog in Ned.-Indië, H. L. La Lau, met dank voor de vele en gewichtige bewezen diensten, is benoemd als zoodanig de Generaal-Majoor van voormeld leger H. A. Cramer.

De aanslagen in de cultures. Batavia, 16 Mei (Aneta). Op de conferentie met de inspecteurs van arbeid over de koelie-aanslagen werd besproken of de wijze van inspectie en het optreden van de arbeidsinspectie hierin een factor kan zijn.

Het bestuur, de plantersorganisaties en de assistentenbond zullen worden uitgenoodigd hun gevoelens mede te deelen, alvorens definitieve maatregelen zullen worden voorgesteld.

Burgemeester van Magelang en Pekalongan. De burgemeester van Pekalongan, de heer P. K. W. Lakeman, is benoemd tot burgemeester van Magelang. — Tot burgemeester van Pekalongan is benoemd de heer Middelloop.

De kolonisatie in Nieuw-Guinea. Amboina, 17 Mei (Aneta). De Gouverneur heeft de commissie van onderzoek in Noord-N.-Guinea ontbonden. De resultaten van dit onderzoek hebben uitgezeten, dat in het Boemi-gebied stellig plaats is voor een 800-tal gezinnen om daar den kleinen landbouw te beoefenen. Een gezaghebber en een landbouwkundige zullen naar de Boemi-streek gezonden worden. De gouverneur zal voorstellen de vereniging Kolonisatie Nieuw-Guinea te behouden.

Aankomst der vliegbooten te Tandjong-Priok. Batavia, 18 Mei. (Aneta). De ontvangst van de marinevliegers, die heden met hun twee Dornier Wal-vliegbooten te Tandjong-Priok zijn neergestreken, na de reis van Nederland hierheen met succes volbracht te hebben, is een grootsche plechtigheid geworden, welke nochtans overschaduwd werd door de herinnering aan het ongeluk met de derde vliegboot van het eskader, welke te Bagdad vernield werd en waarbij luitenant Everts het leven verloor.

Verskillende redevoeringen werden gehouden.

De D 23 door brand vernield. Twee dagen na de aankomst te Tandjong Priok is de vliegboot D 23 in den hangar door een benzinebrand totaal vernield. Twee Inlanders liepen ernstige brandwonden op. Na het ongeluk dat de D 22 te Bagdad heeft gehad, is nu ook de D 23 verloren. Van de drie Dornier-Walvliegtuigen, die den 3en April op eigen kracht naar Indië gingen, is er dus nog slechts één, de D 21, over.

Minahassa-Comité Voorburg. Den 17en Mei heeft Het plaatselijk Minahassa-Comité te Voorburg een Indischen kunststond gegeven, waarvan de opbrengst komt ten bate van het Minahassa-Fonds. Als spreker is daarbij opgetreden de heer F. van Peski, voorzitter der afd. 's-Gravenhage van de Ver. Oost en West, die een causerie hield over Ned.-Indië en de Minahassa.

Hoogere examens. Universiteit Utrecht. Taalkundig cand. examen Indologie de heeren H. Hoogenberk, J. Sepers en N. W. Bruijnjs.

Universiteit Leiden. Cand. examen Indisch recht de heer J. P. D. de Bruyn.

Landbouwhoogeschool Wageningen. Geslaagd voor het Landmeter-examen Koloniale richting de heeren R. A. Ehrenron, H. E. W. Schul en J. M. C. Witvliet. — Id. 1e gedeelte de heeren J. W. Anthonijsz en C. A. Berg.

Mr. Dr. D. Talma. Te Brussel is op 52-jarigen ouderdom overleden mr. dr. D. Talma. Onder het bewind van Gouv.-Gen. Idenburg in Indië gekomen werd de hr. Talma te werk gesteld op de Algemeene Secretarie, waar hij opklom tot referendaris, om daarna op te treden als directeur van Financiën. Als zoodanig afgetreden, werd hij benoemd tot president van het Suikersyndicaat als opvolger van mr. Hirsch. Een jaar geleden heeft mr. Talma zijn functie neergelegd en is naar Europa teruggekeerd. De overledene was ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw.

Mr. N. A. M. van Aken. Te 's-Gravenhage is op den leeftijd van 58 jaar overleden de heer Mr. N. A. M. van Aken, vroeger directeur van een spaarkas te Lawang op Java.

R. F. Paling. Semarang (Aneta). Na het ondergaan van een operatie is alhier overleden de heer R. F. Paling, chef van de firma Gijselman en Steup.

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

Indonesische Kunst-vertooning tijdens het Pan Pacific Congress te Batavia.

De Indische bladen en ook „Aneta” deelden mede, dat het „Koninklijk Bataviaasch Genootschap” te Batavia ter gelegenheid van het Pan Pacific Congress in de week van Zondag 12 tot Zondag 29 Mei in het Museum aan het Koningsplein een tentoonstelling van Inlandsche Kunstnijverheid zal houden. Zoo werd o.a. vermeld:

„Dit zal echter niet een gewone expositie zijn, zooals men die b.v. wel eens op de Poso-Gambir heeft kunnen zien. Er zullen namelijk uit de verschillende streken van

mensen in nationale kleederdracht aanwezig zijn, die hunne vaardigheid in het weven der houtsnijden, de godsmeedkunst en dergelijke zelf kunnen toonen. Men zal er aantreffen Boëgieezen van Zuid-Celebes en Toradja uit het Sa'dan gebied, Sangireezen, Toradja uit Koelawi (Paloe) en mensen van Donggala. Ook volken uit den Timor-archipel zullen door een deputatie van een 40-tal menschen vertegenwoordigd zijn. Verder komen Dajaks van Borneo. Behalve Menadoneezen en Amboneezen komt er een flink stel Balineezen

Javanen en Soendaneezen zijn er natuurlijk maar ook Sumatra zal er door Menangkabauers, Bataks, Redjangers, Palembangers, mensen van Indragiri en Atjehers behoorlijk vertegenwoordigd zijn. Zelfs komen er waarschijnlijk Papoea's van Nieuw-Guinea en Niasers. Het wordt een bonte verscheidenheid van volkstypen, die, meer nog dan kaarten kunnen doen, de buitenlandsche gasten in de gelegenheid zullen stellen zich een beeld van het groote eilandrijk van Ned.-Indië te vormen. Vooral uit een anthropologisch en volkenkundig oogpunt zal deze tentoonstelling een merkwaardig schouwspel opleveren.

„Het spreekt van zelf, dat tusschen 12 en 19 Mei deze tentoonstelling niet alleen op zal staan voor den vreemdeling, maar dat ook stadgenoot en landzaat in de gelegenheid zal om een en ander naar hartelust te bezichtigen.

Dit lezende kwam onwillekeurig de gedachte aan de „Zoo” bij ons op en trof ons daarom des te meer het volgende „Aneta”-telegram:

„Een Alfoer van West-Ceram doodde den heemschen leider van zijn groep. De moordenaar leed aan heimwee en meende dat de leed der verantwoordelijk was voor zijn gaan naar Batavia.”

Zou 't niet mogelijk zijn geweest om de congressisten teneinde hun kennis te vermeerderen, te doen gaan naar die volkeren van den Archipel, die hun het meest interesseeren?

Desbetreffende schrijft de Bataviasche correspondent van het Soerabajaasch Handelsblad o.m.

„Natuurlijk zijn er aan het Congres, dat te Batavia en te Bandoeeng gehouden wordt, eenige excursies verboden, maar deze beperken zich tot Java, zoodat onze buitenlandsche gasten, wanneer het Congres 4 Juni is afgelopen, toch feitelijk geen indruk van den grooten archipel zouden kunnen medenemen. De Japanners hebben dan ook tijdens het Congres van 1926 de excursies over het geheele Keizerrijk van het Zuiden tot het hooge koude Noorden uitgestrekt. Daarvan kon hier natuurlijk gezeen de formidabele kosten, die de beschiedden opzet van thans al medebrengt — de Regeering spendeert er eenige tonnen aan — geen sprake zijn. En dus: wanneer Mohammed niet tot den berg komt, komt de berg tot Mohammed! Gaan onze gasten niet naar de Buitengewesten, dan komen de Buitengewesten tot hen!”

Die honderden mensen van heinde en ver, konden worden ondergebracht in een kazerne vlak bij het Museum. Het geviel n.l. dat de artillerie van het Kampement op Laan Trivclli in Mei juist op meerdaagsche oefening moest.

Omtrent de localiteit, waarin deze tentoonstelling plaats had, lezen wij:

„Daarvoor viel het oog op de achterste zaal van de Ethnographische Verzameling van het Museum: de Nieuw-Guinea-zaal, die 39 bij 12 meter meet. Maar hoe stak die af bij het reeds georganiseerde en gemoderniseerde deel van het Museum!

„Reeds lang was daar een voorziening hard nodig, een voorziening, die de regeering naar aanleiding van het 150-jarig jubileum van het Genootschap (24 April 1928) toezegde. In de supplettoire begrooting van 1929 werd de beoefening ingelost en de B. O. W. kon aan het werk gaan en deed dit met loffelijke voortvarendheid, mede dank zij het persoonlijk interesse van directeur, ingenieurs en architecten. Men voelde er voor en deed het met hart.

HOTEL „DE TWEE STEDEN” RESTAURANT „DE TWEE STEDEN”
Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage

FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN 'T CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD

THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST

UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

ruimte van 32 M². gratis ter beschikking gesteld, onmiddellijk aan den ingang van Halle 5.

Ook van andere zijde zal het streven van „Boeatan” aller steun ondervinden. De Kunstnijverheidsschool aldaar beloofde artistiek-geschoolde jongelui ter hulpe bij het inrichten der expositie en het maken van mooie opschriften. De stedelijke tuindirecteur Korte zal palmen en andere tropische gewassen ter beschikking stellen.

Duidelijk blijkt weer, hoeveel belangstelling onze prachtige kunst van Insulide in het buitenland vindt!

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Hervorming in El Azhar.

Het Soer. Hbl. (12/4, 3de bl. Z.) is van meening, dat de hervorming, die in het godsdienstonderwijs aan de Mohammedaansche universiteit te Caïro staat te worden ingezet, belangrijke consequenties zal hebben, ook voor Ned.-Indië. De nieuwe rector, Sjeich Mohamad Moestapha al Maraghi, heeft in het godsdienstonderwijs een diepgaande reorganisatie ingevoerd; z.i. zal ook dit onderwijs niet buiten de studie der moderne wetenschappen kunnen en ook de methoden van dat onderwijs zullen gemoderniseerd moeten worden. Geen vooruitgang is mogelijk voor het volk, dat blijft vastgeroest in de oude stelsels en vijandig staat tegenover de moderne wetenschappen. En in El Azhar staan de leeraren, zelfgenoegzaam als de Chinese denkers, met hun oude boeken, vijandig tegenover de wetenschap. Maar het staat wel vast dat in de Mohamedaansche wereld groot verzet zal rijzen tegen de reformatie, waarheen de reorganisatie van het Islamietisch onderwijs te Caïro zal voeren. Egypte vormt niet de Mohamedaansche wereld; koning Fuad slaagde er nog steeds niet in het Chalifaat te krijgen. Derhalve moet men de beteekenis der Caïro-beweging niet overschatten. Aan den anderen kant mag en kan deze wereld evenmin onverschillig blijven voor zoo belangrijke veranderingen in het onderwijs aan de oudste Islamietische hoogeschool. Het gevoel van onbehaaglijkheid der aan vreemd gezag onderworpen Oostersche volken — ook Egypte behoort hiertoe — uit zich eveneens in het zoeken der wetenschap, welke eene in aantal zwakke Westersche groep in staat stelde tot het beheerschen of controleeren van 9/10 der aarde. Ook hierom is het streven naar hervorming, te Caïro ingezet, voor ons van veel belang. Men mag verwachten — zoo besluit Z. — dat de Regeering dit verschijnsel met aandacht zal laten volgen. Uit den aard der zaak begrijpt zij zeer wel, dat wij volstrekt neutraal hebben te blijven bij hetgeen zich in de Mohamedaansche wereld afspeelt. Die wereld dient met zichzelf tot klaarheid te komen, en wij hebben ons te bepalen tot eene geheel passieve houding. Ongetwijfeld denkt de Regeering daarover in gelijken zin.

Het Soer. Hbl. schrijft voorts over „Den Volkenbond” (6 en 12/4, A. B.), „Aziatisch Turkije (8/4, Ir.), „Br.-Indië” (8/4, uit Rangoon), „Quo Vadis” ten opzichte van Italië's bevolkingsaanwas (10/4, B.) en „Mesopotamië” (11/4), De Loc. over „Het verre Oosten” (13/4, blz. 55) en „Hoopvolle feiten voor vredesvrienden” (13/4, blz. 33, H. A. L. Fisher), het Bat. Nwsbl. over „China” (10/4) en „De Sovjet-bedrijven” (11/4, 3de bl. Dr. B. R.).

De Nederlandsche omroep.

De Deli Crt. (15/4) en het Soer. Hbl. (6/4, 3de bl.) zijn bevreesd, dat in Holland een belangrijk deel van den in Indië voor omroep geschikten tijd, besteed zal worden aan politieke propaganda van diverse tint. In dat geval komt er in Ned.-Indië van de ontvangst en den — anders zeker te verwachten — groei der radiobeweging niets terecht. In Indië wordt, zoowel in de steden als op de landelijke ondernemingen, hard gewerkt en dus komen uitsluitend de avonden in aanmerking voor de radio-ontvangst, van 6 tot 10 (tusschen 11 en 15 uur in Nederland). Zou men nu, in Nederland, die uren niet speciaal voor Indië willen reserveren? — vraagt het S. H. —. Wat men in Indië in die uren zou willen hooren? Laat ons zeggen: 90 procent muziek, zoowel Jazz-band als goede kamermuziek — quartetten b.v. —, een enkel zangnummer, niet te veel; orkest — de grenadierskapel b.v., doch ook, zoo mogelijk, eens het Concertgebouw-orkest, of het Residentie-

orkest — en voor de overige 10 procent: korte voordrachten van wetenschappelijken aard, of een auteur over een zijner boeken; en wat Indië betreft, mag de Nederlandsche Radioraad daarop preventieve censuur uitoefenen. Des Zondags: uitzending van godsdienstoefeningen: geen bezwaar; een ieder kan den dienst van eigen gezindte volgen en afsluiten wat men niet te hooren wensch; doch tusschen 11 en 3, Amsterdamsche tijd, geve men uitsluitend wat een ieder hooren kan. Houdt men, op deze wijze, rekening met de wenschen der Indische luisteraars, dan voorspelt het S. H. een grooten opbloei van de radio-beweging in gansch Ned.-Indië. Doet men dit niet: dan komt er niets van terecht.

In hetzelfde nr. van het Soer. Hbl. geeft de heer Smissaert een beschrijving van de „Nederlandsche Nijverheid”, o.a. van de electrotechnische nijverheid (w.o. Philips-Radio-apparaten).

Wat generaal Swart in Indië zag en hoorde.

Generaal H. N. A. Swart, oud-vice-president van den Raad van Ned.-Indië, heeft in de Deli Crt. (18 en 19/4) een deel zijner aantekeningen over zijn jongste reis naar Indië gepubliceerd. In verschillende streken en bijzonderlijk in en om grootere centra bleek aan gen. Sw. de algemeene sfeer van goede verstandhouding, die zoo langen tijd tusschen blank en bruin heeft geheerscht, ernstig verstoord. Zelfs de beste verstandhouding is op den duur niet bestand geweest tegen jarenlange pogingen van de buitenwacht en van deloyale elementen om die verstandhouding als een verhouding tusschen „overheerschte” en „over-

ENGELSCH HEERENHOEDEN EN MODE-MAGAZIJN

G. PEUSENS
DEN HAAG

WEIMARSTR. 58 :: TEL. 35345

SPECIAAL
INDISCHE
UITRUSTINGEN

H.H. Leden van Oost en West, genieten 5 pCt. korting.

heerscher” voor te stellen. Voor slechts een te verwaarloozen gedeelte kon hier sprake zijn van een door de tijden gegroeid verzet van het eene ras tegen het andere. Integendeel, de ontwikkelingsgang van Indië gaf tot voor luttele jaren een geheel ander beeld te zien, namelijk een met de jaren groeiende appreciatie tusschen blank en bruin. De verwijdering sproot uit andere oorzaken. Het socialisme en het anarchisme in Europa hebben hun oorspronkelijk en groot succes te danken gehad aan bestaande gerechtvaardigde ontevredenheid. De Inlandsche miljoenenmassa's waren over het geheel met ons Gezag tevreden. Waren wij inderdaad de „overheerschers”, dan stond nu reeds lang het tropische deel van ons imperium in vuur en vlam. Wanneer dan ook van een langzamen groei van nationalisme en communisme in Indië gesproken kan worden — een groei, waarvan het tempo zich in de laatste jaren weliswaar aanmerkelijk heeft versneld — dan dient men de oorzaken daarvan niet te zoeken in vage verklaringen omtrent het ontwakende Oosten, doch veelteer in dat wat van buitenaf werd gedaan of nagelaten.

Wanneer men over de veranderde mentaliteit van de Inheemsche bevolking spreekt, denkt men in de eerste plaats aan de zgn. inlandsche „beweging”. Eerst sedert Dec. 1927 hebben de pogingen succes gehad om de vele direct of indirect tegen ons Gezag gerichte stroomingen in één monsterverbond P.P.P.K.I. onder te brengen. Zulk een monsterverbond is slechts een gordijn, waarachter zich de vogels van diverse pluimage verbergen, die bij uiteenlopende motieven één gemeenschappelijk doel hebben: de omverwerping van ons Gezag. Achter dat gordijn schuilen zoowel de Islamietische organisaties, zooals de Sarikat Islam en Mohammadjah, als ook de zooge-

„Voor den opbouw van de tentoonstelling zelf was de heer Anthonisse, de bekende bouwmeester van den Pasar-Gambir, dadelijk te vinden.

„Zijn naam is er borg voor, dat het geheel aan alle artistieke eischen voldoet.

„Hij droeg er ook zorg voor, dat de deputaties zooveel mogelijk haar eigen milieu terugvinden.”

Omtrent de openingsplechtigheid van dit congres telegrafeerde „Aneta”:

„Een schitterende stoet van eenige honderden vertegenwoordigers van de verschillende rassen in Ned.-Indië trok in volle oorlogsrusting langs den G.-G. en de deelnemers aan het Pacific Science Congress. In den avond werden inlandsche dansen uitgevoerd door vertegenwoordigers van 14 verschillende rassen. Ook hierbij was de G.-G. tegenwoordig.”

De uitvoering dier dansen zal wel het glanspunt der feestelijkheden geweest zijn. Wij lezen o.m. dat „Dajaks in vol ornaat hun woeste krijgsdansen uitvoerden, Balineesche Legongs rondfladderden bij de muziek van een gamelan-orkest, Ambonneezen hun Tjakalè en zwaardansden vertoonden. Palembangse meisjes hare reidansen te zien gaven en Minangkabauers hun bordendans en Pentjak. Ook de stijlvolle Javaansche dans ontbrak niet; er werd een onberispelijke wireng-dans¹⁾ gegeven.”

De Westersche invloed op Oostersche Volken.

Onder dit hoofd lezen wij reeds eerder uit de Indische bladen, dat er een belangrijke publicatie zou verschijnen ten behoeve van dit congres, naar aanleiding van een motie, aangenomen op het vorige congres te Tokio:

„De gebruikmaking van anthropologische kennis tot een onderwerp van primair belang op het volgend congres in discussie zou worden gebracht”. Het was te doen om „praktische denkbeelden met betrekking tot de behoeften van Inlandsche volken”, om praktische toepassing van volkenkundige kennis in de Pacific.

„Daar een dergelijke discussie zonder noodige voorbereiding allicht ontaardt in een onvruchtbaar getheoretiseer of wat nog erger is: afdwaalt op het gebied der politiek, die niet op het congres thuis hoort, heeft het Koninklijk Bataviaasch Genootschap niet beter weten te doen dan een bundel studies uit te geven, waarin het vraagstuk van het effect van den Westerschen invloed op Inlandsche volken van alle kanten wordt gezien.”

Wij lezen hoe verschillende autoriteiten, „ieder van de zijde van hun studievak het vraagstuk benaderd hebben: demografische, missionaire, taal-kundige, sociale, oeconomische, medische gezichtspunten komen achtereenvolgens in beschouwing. Problemen, die een conglomeraat van primitieve inheemsche dorpsgemeenschappen met eigen huishouding aan het organiserend talent van ons bestuur stellen, zoowel als de meest moderne ontwikkelings-verschijnselen.”

Wij missen hieronder echter noode een beschouwing op kunstgebied, een studie van den Westerschen invloed op de Indonesische kunst, waarvan de verschillende uitingen toch ook te vinden zijn in iedere inheemsche dorpsgemeenschap”, hetgeen toch ook behoort tot „de moderne ontwikkelings-verschijnselen” en zeker niet de minst belangrijke! Dit gemis verwondert ons. Juist in verband met vorgenoemde demonstraties.

Misschien komt het later nog in een supplement? Heeft niet reeds G. P. Rouffaer, als slot van zijn uitvoerig artikel over Kunst in de Encyclopaedie van Nederlandsch-Indië de volgende woorden tot het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen gericht:

„Met onderdanigheid maken wij Nederlanders een eerbiedige Sembah en vragen, bidden, smeeken, dat het den klemtoon van zijn werkzaamheid ietwat naar voren verlegge!”

Boeatan op de Rekofa.

Van 29 Mei tot 9 Juni a.s. wordt te Essen een Internationale Tentoonstelling gehouden van Koloniale produkten. Professor J. A. Loebèr Jr. heeft op verzoek van den Raad v. Beheer van „Boeatan”, geheel belangeloos, op zich genomen, een verkoop-tentoonstelling van Indonesische kunstnijverheid aldaar te beheeren. De dagbladen vermeldden onlangs reeds onder het hoofd:

„Indische Kunst in den Vreemde”.

Met medewerking van den Nederlandschen Consul, den heer Schmid te Essen zal „Boeatan” den Haag een tentoonstelling inrichten op de Rekofa te Essen. Hoewel alle stands reeds verhuurd waren, heeft men aan Boeatan een mooie, afgescheiden

¹⁾In denzelfden geest als Raden Mas Soebanto en Raden Soekanto op 25 Febr. j.l. ter gelegenheid van het Boeatan-feest in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage zoo prachtig uitvoerden. Red.

ARNHEM EN OMSTREKEN

KOOPT BIJ VORKEUR BIJ ONDERSTAANDE ADRESSEN — DENKT OOK OM DE OUDE STAD

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen - Vraagt Offerte

G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN

J. VAN WOERDEN
ROGGESTR. 42 - Int. Tel. 367 - ARNHEM
5639

SPECIAAL ADRES voor PRIMA ROOMBOTER en
Fijne HOLLANDSCHE KAASSOORTEN zoowel jong,
belegen als oud - En gros - En detail

* **MEVROUW!** *
* VELLE VAN SLANGEN en andere reptielen *
* verwerken wij tot alle soorten lederwaren *
* tassen, portefeuilles, portemonnaies, enz. *
* Tevens HUIDEN te koop gevraagd. 5649 *
* **KOFFER- EN LEDERWARENFABRIEK** *
* **J. B. PAS Jr., Bloemstraat 70, ARNHEM** *

RADIO TECHNISCH ING. BUREAU
WANTING & LUDWIG
HOOFDAGENT N. S. F. 5652

NIJWE PLEIN 30 - TELEF. 3180 - ARNHEM

RUIME KEUZE ONTVANGTOESTELLEN
AANBEVOLEN ADRES VOOR OOST EN WEST

VERHUIZINGEN per Auto-Tapissière voor binnen- en
buitenland.
GOEDERENVERVOER zeer billijke tarieven.
Zaterdag Bodedienst Arnhem-Utrecht, terug over
Nijmegen. — 's Maandags Arnhem-Nijmegen.
Beleefd aanbevelend,
A. VAN DE VOOREN - ARNHEM
Bovenbergstraat no. 17 - Telefoon no. 3147
ingang naast den Heer Tooneman, Aannemer
Bestelhuus Utrecht: Jansveld 27, Tel. 13405. G. A. BRUIL.
Vertrek n.m. 4 uur. 5668

KAMERBEEK
BAKKERSTRAAT 3
ARNHEM

MODELHOEDEN

CHAPELLERIES EN NOUVEAUTE'S

Hotel-Café-Rest. DE WATERBERG
(OPENLUCHTMUSEUM) 5606

Iederen Zondag Thé Dansante
Iederen Zondag Thé Dansant
ARNHEM - EINDPUNT LIJN 5 - J. B. PRIMUS

EIKENHORST

Pension voor zomer en winter; 24 salons en slaapkamers,
waarvan de meeste met serre, veranda of balkon; eet-
kamer, badkamer, stroomend water, garage, groote tuin;
bij de tramhalte, in 't centrum van verkeer.
UTRECHTSCHESTRAATWEG ::--:: OOSTERBEEK

RAKERS KANTOORBOEKHANDEL
ELECTRISCHE HANDELSDRUKKERIJ
Hommelstraat 11a - Tel. 163 - Arnhem 5666

HET BILLIKST ADRES HIER TER STEDE.
SPECIAALHUIS VOOR VULPENHOUDERS.

Zee- en Riviervischhandel L. WIGGERS
Wielakkerstr. 31, Arnhem, Tel. 450, Oppericht 1823.

6640 Uitsluitend eerste kwaliteit **VERSCHÉ**
GEROOKTE, GEDROOGDE EN
GEZOUTEN VISCHWAREN
AANBEVOLEN VOOR OOST EN WEST

Aan de Leden verzoeken wij vriendelijk hunne
kennissen, die nog niet tot „Oost en
West“ toetraden, daartoe op te wekken. De gebruikelijke
vraag: „WAT HEB IK AAN DE VEREENIGING?“,
ware eenvoudig te beantwoorden met: „DE VEREENIGING
HEEFT WAT AAN U“.

naamde studieclubs van Soerabaja en Bandoeng, Boedi Oetomo, Pasoendan, alsook verschillende nationalistische sarakats. De communisten zochten reeds lang onderlinge samenwerking, omdat zij wel begrepen, dat hun Moskousche leerstellingen op den eenvoudigen Inlander geen vat zouden hebben. Door de nationalistische en ook de Islamietische vereenigingen voor hun wagen te spannen en gebruik te maken van het gemakkelijk op te wekken godsdienstig fanatisme legden zij hun oogmerken gemakkelijker, zij het dan ook onder andere leuzen, te kunnen bereiken. Sindsdien zijn de extremistisch-nationalistische- en de Islamietische vereenigingen gekomen tot eenzelfde redeneering ten opzichte van de communisten. Zij aanvaardden de Moskousche heeren gaarne als bondgenooten, liefst om de kastanjes uit het vuur te halen, ter bereiking van het gemeenschappelijk doel: de omverwerping van het Nederlandsch Gezag! Daarna zou men wel verder zien.

Symptomen, die als uiterlijke verschijnselen van al deze acties de aandacht trekken, waren de beruchte oproerige communistische beweging in Nov. 1926 op Java en die in Jan. 1927 op Sumatra's Westkust. Het militaire oproer te Bandoeng had plaats in de dagen van 17 en 18 Juli 1927. Deze militaire samenzwering is van veel grootter omvang geweest dan officieel ooit werd toegegeven. Een geheele Menadoneesche en een geheele Javaansche compagnie van het 15de Bat. Infanterie te Bandoeng waren gereed om aan het oproer deel te nemen, indien de eerste aanleg ware gelukt. In verschillende garnizoenen van Midden-Java waren eveneens vele militairen in het complot. Onder de Menadoneesche militairen was door de Moskousche heeren op ruime schaal met geld gewerkt. Belangrijke bedragen (men zegt van f 50 tot f 2000) zouden aan ettelijken hunner ter hand zijn gesteld. Men mag o.m. uit deze cijfers afleiden hoeveel den bolsjewisten aan de omverwerping van ons Gezag in het Oosten gelegen is. De Europeesche bevolking stelt allerwegen vertrouwen in de Veldpolitie, die ook de Inlandsche bevolking overal ontzag, doch tegelijk vertrouwen inboezemt. Deze Veldpolitie is nu nog geheel ter beschikking van het Europeesch Binnenlandsch Bestuur.

In meerdere plaatsen ontving gen. Sw. inlichtingen over jeugdbewegingen en padvindingsorganisaties van Inlanders. Voorgescreven was ook volwassenen als padvinders aan te nemen met de bedoeling hen te oefenen voor volgende uitbarstingen. In streken waar de bevolking fanatiek godsdienstig is, zoals bijv. in Oost- en Midden-Priangan, heeft de Sarekat Islam zeer veel aanhangers. Verschillende regenten waren van meening, dat het enkele op den voorgrond tredende Inheemsche volksleiders niet te doen is om het heil van het volk, doch om eigen gewin. De communistische actie wordt in Indië gepropageerd door de P. K. I., een sectie van de Komintern. Deze P.K.I. stelt zich ten doel elken vooruitgang van het Indonesische volk door revolutie te helpen verhaasten en den klassenstrijd te voeren ook tegen de kapitalistische groep der eigen bevolking.

Wij verwijzen naar De Sum. Post (15/4 „Propaganda van buiten“), De Loc. (8/4, blz. 3 „Inlandsch B. B.“ en „Zelfvertrouwen“; blz. 4 „Coöperatie in Br.-Indië en op Java“, prof. Boeke; blz. 53 „Roode agitatie op Cuba“; 11/4, blz. 3 „Heerendiensten“, Horsting; blz. 31 „S. D.-B. B.“), de Java-Bode (12/4 „De veiligheid der assistenten“) en de Deli Crt. (15 t/m 17/4 „De moordzaak-Leurs“ van S. W. K. in '27; 18/4 „Assistentenmoorden“; 19/4 „B.B. en Arbeidsinspectie“; 20/4 „Een peiler doorgezaagd“ en „De orde op de ondernemingen“).

Van bunkeren, oud en nieuw.

Sedert 26 Maart j.l. bunkeren alle kolenstokende mailschepen van de St. Mij. „Nederland“ te Soerabaja, in stede van te Tandjong Priok (Soer. Hbl. 9/4). Aan het bunkeren te Batavia, enkele dagen vóór den aanvang van de thuisreis, is het bezwaar verbonden, dat men dan weinig tijd over heeft om het schip weer geheel schoon te maken van de kolenstof; het was mede wel wat omslachtig om — zooals usance is — tijdens de kustreis het schip bij te schilderen, en daarom het weer vuil te maken bij het bunkeren. Het is practischer te Soerabaja de kolen bij te laden en dan op de verdere vaart langs Java's Noordkust het uiterlijk van den mailstoomer op te knappen. De kolen, te Soerabaja ingenomen, zijn prima Cardiffkolen. De hoeveelheid, omstreeks 1000 tons, is

voldoende tot Port Said. De Mij. „Nederland“ heeft nog vier mailschepen, welke kolen stoken; behalve de drie mail-motorschepen is er nog het vijfde mailstoomschip, de „Johan de Witt“, doch deze stookt olie, géén kolen. In 1930 zijn de kolen verstokende „Koningin der Nederlanden“ en „Prinses Juliana“ aan de beurt, om uit de vaart te worden genomen. De kolossale en snelle motorschepen „Johan van Oldenbarnevelt“ en „Marnix van St. Aldegonde“ zullen haar plaats innemen. In de naaste toekomst wordt de maildienst onderhouden door zes, in stede van zeven schepen, alle zes motorschepen met ongeveer 17 mijlsvaart. Ook de „J. P. Coen“ zou dan moeten heengaan.

Archaeologische vondsten.

De Regeering heeft in een circulaire de hoofdzaken vastgelegd van een complex van regelingen met betrekking tot vondsten van archaeologische of prehistorische waarde. Deze voorwerpen moeten voor Ned.-Indië behouden blijven en voor wetenschap en publiek in musea toegankelijk zijn. Alle vondsten, die van eenig belang kunnen zijn, moeten daarom ter kennis worden gebracht van het Hoofd van den Oudheidkundigen Dienst met zoo mogelijk een schetskaartje van de omgeving en een foto van het gevondene, zooals het werd aangetroffen. In ieder geval dient zooveel mogelijk te worden vermeden om door graven of verplaatsing verandering in den bestaanden toestand te brengen, voordat een deskundige ter plaatse is. Zaken van oudheidkundige waarde dienen ten behoeve van het Indische Museum te worden overgenomen. De Regeering is steeds bereid geweest met de belangen van den vinder op de ruimst mogelijke wijze rekening te houden door — met afwijking van den regel dat een schat van oudheidkundige waarde gevonden op landsdomein den vinder slechts voor de helft toekomt — hem de volle getaxeerde waarde uit te betalen, mits hij het opgedolvene ter beschikking stelt van het Gouvernement. De uitvoer van voorwerpen, welke van dien aard zijn, dat zij geacht moeten worden thuis te behooren in de collectie van het Bataviaasch Genootschap, zonder vergunning van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst, is verboden en strafbaar gesteld bij

528 W. v. Str. Voor de opvolging der bepalingen wordt een krachtig beroep gedaan op aller medewerking.

Graaf en Gravin de Réthy.

Graaf de Réthy heeft in de Molukken een studie van land en volk gemaakt (Soer. Hbl. 9/4). Over de ontvangst was Monseigneur uiterst tevreden. Overal werd de grootst mogelijke hartelijkheid ondervonden. Vele geschenken werden ontvangen van de verschillende hoofden, die het zich allen een eer rekenden de hoge bezoekers te mogen begroeten. Curiosa, planten en dieren werden verzameld. Vermoeiende nachten werden gemaakt. Zoo was de graaf de eerste aristocratische persoon, die in Nieuw-Guinea den tocht naar de Anggi-meren maakte, waartoe vanuit Makassar 2300 M. geklommen moest worden. Aan de oostkust werd de Tritonbaai bezocht. In de avonden, aan boord van de „Sirius” teruggekeerd, werden de gevangen dieren geprepareerd. In den omgang was de Nederlandsche taal de voertaal; ook de gravin spreekt het Nederlandsch heel vlug aan. Thans spreken zij beiden zelfs Maleisch. De afscheidsspeech aan boord van de „Sirius” werd ook in de Nederlandsche taal gehouden. Van Batavia zou het hooge gezelschap naar Sumatra gaan en per „Tjerimai” op 8 Mei van Belawan naar België terugkeeren. De Java-Bode vertelt van „Het bezoek van G.-G. Pasquier” aan Java (10 t/m. 13/4), De Sum. Post van „Het Zon-eclipskamp”, II (20/4), het Soer. Hbl. van „Verlof naar Holland” (6/4, 5de bl. ir. De Gruyter), „De Loc. van „De handelshaven in Midden-Sumatra”, II (8/4, Dr. Broersma) en „Tempel-Restauratie in Java” (11/4).

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

Traditionele kruidenierspolitiek in de Eerste Kamer.

In de navolgende bewoordingen geeft de *Indonesia Merdeka*, orgaan van de Perhimpunan Indonesia over Mei, op de haar eigen wijze een relaas met commentaar van de behandeling in de Eerste Kamer van het wetsontwerp tot vermeerdering van het aantal zetels voor Inlanders in den Volksraad: Na een respectabel spektakel van senatorialen woordenvloed is het lang bevochten armzalig wetsontwerp tot wijziging der „Indische Staatsinrichting” betreffende de constellatie van het Indonesische schijn-parlement, dat men in de officieele taal „Volksraad” noemt, onder den hamer doorgeslagen. Het einde van deze luidruchtige discussie van handige politieke goochelaars onder elkaar, als algemeene repetitie van de parlementaire opvoering in de Tweede Kamer, is bekroond, zoals de Minister van Koloniën het uitdrukte, met „een geschenk van waarde.” Het heet dan „een vertrouwen aan Indië geschonken.”

„Wie, wie juichen wil; men moge het eens zijn met de veelbetekenende woorden van den Minister, dat het ontwerp een daad van hoog staatsmanschap is, om de buitengewone teleurstelling in Indonesië weg te nemen, doch zeker niet wij. De aanneming van dit wetsontwerp voert ons geen stap verder dan 1918, hoogstens een correctie van het amendement-Feber van 1925; het verandert slechts de schijn-zetels van den versmadden Volksraad.

Als wij hier een paar woorden willen wijden aan een beschouwing, dan is het niet om het armzalige ontwerp zelve. Wij willen slechts de politieke „onbaatzuchtigheid” van de wijze senatoren, die bij dit gekrakeel duidelijk aan den dag is getreden, wat nader onder de loupe bezien.

Het brandpunt van de parlementaire discussies valt op de koloniale beheer. Vele inzichten in verschillende modaliteiten en toonaarden gegeven, van het zoete gepraal der sociaal-democraten af tot het donderend gebulder van den anti-revolutionnairen Colijn, vormen het gemakkelijke van het Kamerdebat. Waarlijk, ze geven ons meer relief dan lange verkiezingsbetreffingen.

Mr. de Savornin Lohman bestrijdt namens zijn fractie het huidige Regeeringsbeleid en verzet zich daarom tegen de aanneming van het wetsontwerp. Hij pleit een politiek van consolidatie, om het volgens hem alleen op deze manier Indonesië te ontkennen geknecht zou kunnen worden. Liquidatie van het wetsontwerp voor dezen senator een verschrikking te zijn. Hij vraagt ons alleen af, wat deze politicus zeggen wil als Indonesië haar gehaten overheerscher tot onvermijdelijk faillissement noopt. Wel vast staat dat in zijn geloof van den „eeuwigen” band tussen de koloniën en het „moeder”-land.

De Rooms-Katholieke Blomjous, die bij deze gelegenheid bij wijze van raadselachtige curiositeit, niet de inzichten van zijn partij deelt, onderschrijft de punten van des heeren de Savornin Lohman's betoog. Hij dient zich naderhand aan als een verontwaardigde, liever gezegd, onverbeterlijke bewonderaar van Colijn's politiek, die zeker niet de bewondering van de Katholieken mag wegdragen. Althans, „De Morgen” en „De Tijd” geven dit niet onduidelijk te kennen. Jammer, dat de heer Blomjous geen an-

dere deugdelijke argumenten tegen de koloniale politiek van oogknipperij en lonkjes geven van den heer Koningsberger kan aanvoeren dan het bekende wapen uit het arsenaal van Colijn's welbekend boek. Ook het betoog van dezen reactionnairen Katholiek heeft het angst-element tot grondslag. Waarlijk, de vrees voor machtsverval is den overheerscher een obsessie geworden. Dit pleit niet weinig voor onze nationale machtsvorming!

Veel aandacht verdient zeker de sensationeele aanval van den heer Colijn op de Ministers. Wat hij zegt is slechts een meer geaccentueerde herhaling van wat hij in zijn boek heeft neergeschreven. Het is den heer Colijn ernst geweest met zijn ultimatum. Hij zou tot de oppositie overgaan en elke politieke richting, die niet bereid is een krachtige decentralisatie in zijn geest door te voeren, zal hem op haar weg ontmoeten.

Hij kritiseert ernstig het verkeerde van de huidige koloniale politiek. Daarover zijn wij het roerend eens met den anti-revolutionnaire, zij het ook op grond van precies tegengestelde motieven. Een staatkunde, berustend op uitbuiting van de koloniën, verdient moeilijk haar rechtvaardiging. De oorzaken van de crisis in de koloniale staatkunde zoekt de spreker in de botsing tusschen Oostersche en Westersche cultuur. Beter en concreter ware het geweest en zeker eerlijker en ruiterlijker van den heer Colijn, als hij geformuleerd had dat de botsing haar wortel heeft in de economische belangen-tenegstelling van het overheerschend Westen en het overheerschte Oosten, verder in de antithese van blank en gekleurde.

Colijn begrijpt ten volle het Indonesische gevaar, dat storm loopt op de borstwering van de Hollandse heerschappij. Het is juist ingezien als de spreker het koloniale probleem het kernpunt maakt van de Nederlandsche politiek in de naaste toekomst. Hij wil van geen concessies weten, hij wil openlijke reactie. Van het gelouter van den onverbreekelijken band is hij wars. Men kan nooit weten wat morgen ons brengen kan, redeneert deze wijze man uit het anti-revolutionnaire kamp.

„Doe wat gij heden doen kunt”, aldus zijn machtswoord!

Die Volksraad is staatsrechtelijk een speelgoed, oreert deze anti-revolutionnaire, maar die bevordert in wezen het saamhorigheidsgevoel van de bevolkingsgroepen van Indonesië. En daar zit hem juist de kneep!

Colijn zal zeker de laatste zijn om de Indonesische Eenheid met vreugde te begroeten. Dus, zegt hij, verbreekt die eenheid, alleen zodoende kan men het hoofd bieden tegen het krachtiger wordende Nationalisme. Regionale decentralisatie voert hij daarom in zijn politieke vaan.

Het verwijt van den semi-ethischen Minister Koningsberger, dat de heer Colijn in 1917 van de noodzakelijkheid van de instelling sprak en zelfs verklaarde dat de tijd drong; het gezegde van den Minister-President, dat de onevenwichtigheid van Colijn's betoog te verklaren is uit het feit dat de Troonrede van het ministerie-Colijn geen woord repte over den eisch van regionale „ontvoogding”, — dit alles vermocht niet zijn argumentatie te ontzenuwen, noch hem te overtuigen. Vanwaar die veranderende politieke inzichten?

Colijn heeft een „tripje” gemaakt naar Indonesië, het land dat zoozeer zijn kapitalistische en imperialistische liefde heeft gewonnen. Hij heeft goed zijn oogen en ooren gebruikt!

Het kost hem misschien veel moeite om alles zoo rondborstig te verklaren. In zijn repliek beken hij dat de veranderde inzichten noodzakelijk zijn geworden op grond van de propaganda der nationalistische verenigingen tegen het Nederlandsche gezag, die steeds een vervaarlijker en gevaarlijker omvang aanneemt, terwijl in 1917 de nog niet goed georganiseerde nationalistische beweging nog geen zorg baarde en niet zoo open en sterk was. De spreker vergat er natuurlijk bij te zeggen dat het Indonesische volk toen nog niet zoo diep geschokt was in zijn innerlijk vertrouwen jegens de Nederlandsche Regeering.

Begrijpelijk is de anti-revolutionnaire eisch zeer zeker, al steekt Mr. Mendels den draak met de regionale ontvoogdingpolitiek van den man dien hij den Buitenzorgschen troon liever niet gunde. Wie weet, dacht de geestige sociaal-democraat, misschien erven wij het koloniale legaat ook nog van de huidige kapitalistische regeering.

De sociaal-democratische spreker richt zijn filippica tegen het betoog van zijn rijken „suiker-oorn” en werpt zich als redder van den Indonesiër op. Zijn argumentaties tegen al de zonden van het koloniaal beleid, tegen de onedele motieven van de ondernemers, mochten wel klemmend zijn, zijn illustraties van economische verkrachting van het Indonesische volk mochten de beweringen van de reactionnairen finaal ontzenuwen, maar deze advocaat van de S. D. A. P. zelf is niet vrij te pleiten van onechte motieven. Want als hij enerzijds toegeeft dat het Indonesische volk wel rijp is voor Westersche Democratie en dat zijn politieke aspiraties eveneens de losmaking van Indonesië eischen, zweeft hem anderszins de hoop op mogelijk sociaal-

democratisch koloniaal beheer voor den geest. Immers de S. D. A. P. is niet bereid het recht van Indonesië op onmiddellijke onafhankelijkheid te erkennen.

Dit bedriegelijk gefluit vermag het Indonesische volk niet om den tuin te leiden; dit geschermd met diplomatieke woorden van die zijde kan de begeerte naar sociaal-democratische koloniale heerschappij, niet op den achtergrond der onbaatzuchtigheid schuiven.

Die ideëele taak van onbaatzuchtigheid schijnt de hooggeleerde senator, prof. Stegers, tot de zijne te maken, althans zijn redevoering tracht de kolonisatie in de oogen der volken te rechtvaardigen, aan de hand van zeer ongelukkige en tegenstrijdige argumenten, die de professor uit zijn arsenaal van katholieke wetenschap en filosofie weet te putten. Hij meent bij St. Thomas, bij Leo XIII en zijn Encyclyek een ontdekking te hebben gevonden dat de verhouding tusschen overheerscher en overheerschte moet zijn als die van mensch tot mensch. De geleerde vergeet in zijn christelijke ideologie, dat kolonisatie niet berust op philanthropie van het kapitalisme, doch op reële economische belangen en daarom is de door den Katholiek spreker begeerde ideale verhouding in de kolonisatie-gedachte slechts een ziekelijke droom.

Hoe vernuftig en knap ook uitgedacht, het professorale betoog mist voor ons zijn bekoring, als de eerwaardige Katholiek de koloniale onderdrukking hoopt te verdedigen met te verkondigen dat een plicht van een bepaald volk is, om aan een ander bepaald volk, dat het op zijn levensweg daartoe aangewezen krijgt, de beschaving te brengen die het ontbreekt, de opvoeding te geven waaraan het behoefte heeft, om volwaardig in de rij der cultuurvolken te kunnen plaats nemen. Deze plicht is de rechtsgrond van alle kolonisatie, beweert hij. Hoe deze Katholieke wijsheid te rijmen met de harde werkelijkheid? Nimmer bestaat in de historie een precedent dat de kolonisatie aangevangen is met philanthropie en om te voldoen aan den wensch tot opvoeding van minder beschaafde volken. Of moeten wij het klein beetje intellectualisme dat Nederland in Indonesië in de driehonderdjarige overheersching heeft gebracht, als de zoo opgehemelde beschaving opvatten?

Moeten wij dat bedroevend klein percentage alfabeten (8 %) als de zegeningen der Nederlandsche cultuurmission noemen? Zijn de beschamende hongitochten, het beruchte cultuurstelsel, de poenale sanctie vruchten der Christelijke beschaving? Moet men zich niet schamen als er geconstateerd is dat het beschavingswerk en de koloniale „opvoeding” van het Westen geleid heeft tot verzwakking, verarming en verproletarisering van het gekoloniseerde volk?

Wat gebeurt er als dat volk de opgedrongen beschaving niet vraagt en niet wenschte te aanvaarden? Ironisch merkt „De Gelderlander” op: „wel, kanonnen en soldaten aan land zetten om die plicht... enz.” En als het bedoelde blad verontwaardigd de vraag stelt: „Met welk recht acht onze staat zijn beschaving beter dan die van het andere volk?”, dan kan ons antwoord heel kort zijn: „Het recht van den sterkste.” „Met welk recht stuurt onze Staat soldaten en kanonnen naar het andere volk om dit te onderwerpen aan zijn gezag en het te dwingen een cultuur te aanvaarden die het als cultuur niet eens erkent?” schrijft het Nijmeegsche blad, dat heelemaal niet revolutionair is. Is dit Gods wil of de wil van den kapitalistischen demon? Gaat de liefdadigheid van de kolonisatie en de naastenliefde van het christendom via soldaten en kanonnen? Sie! Paradeeren met argumenten als Gods bestel en Gods voorzienigheid geeft ons geen concrete perspectieven.

Als de Minister van Koloniën aan het woord is en zijn zoo versmaad troetelkind met hand en tand verdedigt, hooren wij geen nieuwe klanken. In zijn vergalopperde speech heeft hij zich nu en dan leelijk versproken. In het vuur van het debat, in een warm pleidooi voor den Volksraad, maakt hij zich schuldig aan verkeerde voorstellingen. Het verdienstelijke van deze instelling concludeert de Minister uit de groote waardeering van de „bevolking” en het groote vertrouwen dat men in dit lichaam stelt. Onder de „bevolking” worden zeker door den heer Koningsberger verstaan: de Europeesche ingezetenen, de lakeien van het Groot-kapitaal en de bestuurssatellieten. Dat het toenemend aantal van de non-coöperators wel verontwaardigt is, ontkennt de Minister niet in zijn rede. Zijn politiek is trouwens gericht tegen den aanwas der non-

M. Z. Booleman's Postzegelhandel

AMSTERDAM

Galerij 47 (bij Paleis v. Volksvlucht) - Tel. 34092

IN- EN VERKOOP VAN POSTZEGELS

Vraagt gratis Prijscourant

5741

WAT

ZAL DE TOEKOMST VOOR UW KLEINE BRENGEN

KINDER-VERZORGING
GEZINS-VERZORGING
LEVENIS-VERZORGING
NIJLMIJ
SGRAVENHAGE

Hoofdinspecteur voor 's-Gravenhage: F. J. MAHLMAN, Plaats 31 a.

Maison „Kranenburg“
HOLLANDSCHE EN INDISCHE KEUKEN
RESTAURANT DEN GEHEELEN DAG
COLUMBUSSTRAAT 46 - TEL. 37990 - DEN HAAG
Aanbevolen adres voor „Oost- en West“ 70

coöperatie-beweging. Mede om die reden vindt een commissie voor algeheele herziening van de koloniale staatsinrichting bij hem geen genade. Dit zou schade toebrengen aan zijn paai-politiek van gevele en vertrouwen. Hij wou rust hebben in dezen onrustigen tijd. Onnoodige experimenten kunnen het Nederlandsche gezag ernstig schaden. Dus, laten wij doorgaan met deze Volksraads-comedie, redeneert de soepele semi-ethicus. Over het scenario van de Volksraadbevoegdheden wil de voorzichtige Minister liever geen woord uitlaten. Hiermede haalt hij zich het misnoegen van den Vrijheidsbond De Muralt op den hals, die de „inwendige“ en imperiale belangen nader gedefinieerd wil zien.

Het is heel naïef om van deze Regeering nadere omschrijving van inwendige en imperiale belangen te eischen. De comedie zou dan ophouden comedie te zijn, want de inwendige belangen zouden niets om het lijf hebben, als ze moesten worden omschreven. De Minister waagt niet zoo'n hoog spel te spelen als de reactionnaire Colijn; hij verbergt zich liever achter liberaal-ethische coulissen.

Door een breedvoerig betoog tegen de regionale „ontvoogding“ van den heer Colijn en voor zijn eigen vernuftige centrale „ontvoogding“ leidt de heer Koningsberger handig de aandacht af van de kern van den kolonialen eisch, n.l. het vraagstuk der algeheele ontvoogding.

Het wetsontwerp van de zoogenaamde „Inlandsche meerderheid“, die geenszins een meerderheid bedoelt, is aangenomen. Het verandert echter niets aan de machtsverhoudingen in de koloniale politiek. Deze concessie, zonder reëlen inhoud, kunnen wij gerust in de prullenmand deponeren. Onverzwakt luidt ons parool: *Boycott van den Volksraad en arbeid aan ons zelf voor de onafhankelijkheid van Indonesië!*

Immigratie in Indië.

Het Mal.-Chineesche blad *Djawa Tengah* van 28 Februari zegt naar aanleiding van de wijziging der immigratiebepalingen:

Deze regeling heeft voor de andere volken, die reeds in Indonesië, voornamelijk Java, wonen, behalve haar donkere, ook haar lichte zijde.

Het schijnt dat de Regeering hier het voorbeeld van Amerika en Australië wil volgen en wel de „gesloten deur“-politiek wil voeren of in elk geval de schroeven van de „sluisdeuren“ nauwer wil aandraaien, opdat de snelle stroom van Chineesche immigranten wat tegengehouden wordt.

Deze kwestie heeft, dat moet erkend worden, voor de bewoners van dit land ook haar nut, want het stilstaan van den immigrantenstroom beteekent lucht in den strijd om het bestaan hier, welke strijd nu zeer zwaar wordt gevoeld. Wij moeten reeds hard met elkaar strijden, nog niet gesproken van den strijd met de andere, meer ontwikkelde volken.

Inderdaad, vermeerdering van nieuwe immigranten hier kan als ongewenscht beschouwd worden. Verder kan men die nieuwe *emigranten* in verband brengen met die rechtswijziging, welke de regeering hier, volgens Aneta nog niet het regelen is, daar het mogelijk is dat van af 1 Januari 1930 de Chineezzen gelijkgesteld zullen worden met de Europeanen.

Vermeerdering van Chineesche immigranten kan

die rechtswijziging of het vaststellen van het aantal rechtbanken benoemen. Veronderstel dat men nu denkt dat de vermeerdering van 100 rechtbanken genoeg zal zijn, is het dan niet zeer wel mogelijk dat dit aantal nog niet voldoende zal blijken?

Het is moeilijk het aantal Chineezzen, dat elk jaar hier binnenkomt, te schatten, omdat die komst afhangt van verschillende omstandigheden, maar gemiddeld wordt elk jaar dat aantal steeds grooter. Het aantal Chineezzen dat naar China teruggaat, is klein.

Wij willen gelooven dat die nieuwe immigratiebepalingen zullen gelden voor alle vreemdelingen die hier willen binnenkomen.

Er wordt gezegd, dat vele Japanners dit land zullen binnenkomen in verband met hun stappen om de markt hier in handen te nemen.

De Japansche fabrikantenvereniging heeft bekend gemaakt op zijn minst 5000 handelaren hierheen te willen sturen om den tusschenhandel uit de handen der Chineezzen over te nemen, opdat de Japansche handel dan niet steeds afhankelijk zal zijn van de acties der Chineezzen.

Het is niet onmogelijk dat die immigratiebepalingen gericht zijn tegen die stappen van Japan.

Oost- en West-Ind. Literat.-Ovz.zicht.

Een Luchtvaart-nummer van Oedaya.

Het Mei-nummer van het maandschrift *Oedaya* is bijna geheel gewijd aan de luchtvaart en vliegtuigbouw, speciaal met betrekking tot de verbinding van Nederland met Indië door de lucht. De Directeur-hoofdredacteur, Raden Mas Noto Soeroto, heeft geen moeite gespaard om van dit nummer iets moois en belangrijks te maken en is daar volkomen in geslaagd. Het is versierd door tal van groote, duidelijke foto's, waaronder eenige mooie luchtopnamen uit Indië, o.a. van den Boro-Boedoer en een paar landschappen. Verder vindt men er de portretten van bijna al onze kranige pionierluchtvaarders naar het Verre Oosten.

De opgenomen, nader te vermelden artikelen, alle van deskundigen op het gebied van de luchtvaart en van de beteekenis hiervan voor Nederland en Indië, vormen met elkaar een geheel dat ons in historisch, technisch, politiek en economisch opzicht een overzicht geeft van alles wat met de luchtvaart naar Indië in verband staat, wat er bereikt is en nog bereikt zal kunnen worden.

Het nummer opent met een begeleidend woord van den heer Noto Soeroto, waarin deze door vele zijner landgenooten verguisde voorstander van samenwerking tusschen Nederlanders en Indonesiërs, de groote beteekenis der luchtvaart in het licht zijner idealen beziet.

Hij zegt o.a. het technische genie van het Westen te erkennen, niet omdat het alleen de natuur aan zich weet te onderwerpen en louter een machtsuiting is en dan een redeloze oerkracht wordt die ten langen leste uit pure dadendrift zijn eigen schepper aan stukken slaat, doch hij erkent het technische genie van het Westen om zijn *wezenlijke* beteekenis en die ligt in zijn vermogen om deze aarde voor den mensch „bewoonbaar“ te maken, dit woord in den ruimsten zin genomen. Economisch gesproken: de grootste roeping van het technische genie is de gansche wereld in exploitatie te brengen, niet ten profijte van één natie of van een concern van naties, of van één ras, doch wel ten bate van de geheele menschheid.

„De techniek in dienst van het geluk der menschheid!“ roept schrijver uit. „Dit is een zeer hoog en zeer ideaal gesteld doel en ik weet ook wel dat in het hedendaagsche praktische leven de menschen er nog lang niet aan toe zijn. Maar om tot erkenning te komen moet men niet bevangen blijven in zijn eigen bepaaldheid en in zijn eigen tijdelijkheid. Zoolang de dag nog niet ten einde is, kunnen wij hem niet beoordeelen naar wat ons alleen de morgen heeft gebracht.“

Na verteld te hebben dat de betuiging van zijn enthousiasme bij het welslagen van den eersten vliegtocht naar Indië hem bij chauvinistische landgenooten den naam van „verrader“ had bezorgd, wegens het kwaad dat er nu uit de lucht aan Indië zou kunnen gedaan worden, en dat de herinnering aan deze absurde bewering hem op het denkbeeld bracht dit speciale luchtvaart-nummer samen te stellen, eindigt hij met den wensch:

„Het moge den Indonesischen lezer de overtuiging bijbrengen, dat de menschelijke geest aan geen grens en geen tijd gebonden is en dat dus de functies van den geest in wetenschap en techniek voortschrijden zonder zich te bekommeren om nationalistische tegenargumenten of om het „standpunt“ van chauvinisten. Voorts moge het den belangstellenden een duidelijker inzicht geven in wat ik noemde de „wezenlijke beteekenis“ van luchtvaart en vliegwezen in de evolutie der wereld.“

Het eerste artikel, van Generaal b.d. C. J. Snijders, behandelt „Internationale samenwerking in het luchtverkeer“, waarin schrijver het bij uitstek internationaal karakter van het luchtverkeer aan-

toont, speciaal voor de Europeesche staten, in verband met zijn reden van bestaan alleen voor groote afstanden. Verder worden de moeilijkheden besproken die de zoo noodzakelijke internationale samenwerking tusschen de verschillende mogendheden in den weg staan, met name de bestaande rivaliteit op politiek en economisch terrein; en wat er op dit gebied gelukkig reeds is tot stand gekomen (Luchtvaartverdrag van 13 October 1919 tusschen 14 staten der voormalige Entente enz.). Voorts wordt het betreurd, dat de Volkenbond zich aan den opbouw van het vrije luchtverkeer en de opheffing van politieke moeilijkheden en tegenwerking in de ontwikkeling van het wereldluchtverkeer niets laat gelegen liggen, hetgeen de schrijver meent te moeten verklaren uit de politieke tegenstellingen en het nationaal egoïsme, die het onderling vertrouwen der natien tegenwerken en haar solidariteitsgevoel ondermijnen, kwalen welke den Volkenbond al even hevig woeden als daarbuiten.

Ten slotte wijst schrijver op de wenschelijkheid tot samenwerking tusschen de luchtverkeersondernemingen en die van vervoer te land en ter zee, opdat schakels gevormd worden in groote-afstandsluchtlijnen over gedeelten welke om verschillende redenen nog niet voor luchtbedrijf in aanmerking komen en als middel tot voortzetting van luchtreizen in richtingen waarheen geen luchtverkeer bestaat.

Daarna volgt van de hand van H. Walaard Sacré, secretaris van het Comité vliegtocht Nederland—Indië, een historisch overzicht en een beschrijving der vliegtochten, van het eerste begin tot eene beschouwing over de technische en economische mogelijkheden en vooruitzichten van het luchtverkeer tusschen Nederland en Indië.

Verder een zeer uitvoerige beschrijving van de Nederlandsche vliegtuigindustrie, hoofdzakelijk betreffende de Fokker-vliegtuigen, een over de vliegtuigboeken-industrie „Avirolanda“ te Papendrecht, beide toegelicht door tal van goede foto's en een artikel met bijzonderheden over de recente Marine-Holland-Indië-vlucht, door den groepscommandant dezer vlucht, de Luit. ter zee te kl. W. H. Tetenburg.

De inhoud van dit buitengewoon belangrijke *Oedaya*-nummer wordt besloten met een uitgebreide opgave van literatuur op het gebied van luchtvaart en vliegtuigbouw.

Kon. Ned.-Ind. Luchtvaart Maatschappij.

Het verslag loopende over het exploitatie-halfjaar Nov. 1928 tot 1 Mei 1929 meldt, dat in die periode 1480 vluchten zijn ondernomen, met een gemeenschappelijk duur van 1227 vlieguren en een totaal gevlogen afstand van 191.957 K.M. In totaal werden vervoerd 6002 passagiers, waarvan 3639 op de lijn Bandoeng—Batavia, vice versa en 847 op de lijn Semarang—Batavia vice versa. Voorts werden in speciale rondvlucht 1516 passagiers vervoerd. Het totale gewicht der vervoerde bagage is groot 67.000 K.g. Verder werd vervoerd 10.424 K.g. goederen en 695 K.g. poststukken, welk gewicht overeenkomt met 50.000 brieven. Het verslag geeft ook nog een merkwaardige statistiek van den landaard der passagiers, waaruit blijkt, dat het grootste deel van de vervoerde passagiers uit Europeanen werd gevormd, n.l. 85 %. Voorts werd 13 % gevormd door Chineezzen en slechts 2 % door Nederlanders. Van de 1230 lijnvluchten behoeften slechts 3 wegens slecht weer onvolbracht te blijven. Dit geeft een coëfficiënt van dienstregelmaat van 99.76 %. De Kon. Ned.-Indische Luchtvaart Maatschappij verbruikte ca. 200.000 L. benzine en 7000 L. olie.

Sterftecijfers onder contractarbeiders.

In de Mededeelingen van het Pathologisch Laboratorium verscheen als No. 4 en 5 „eenige beschouwingen naar aanleiding van de sterftecijfers der contractarbeiders ter Oostkust van Sumatra (en Atjeh) over de jaren 1925 en 1927“ van de hand van B. M. van Driel, geneesheer der Tabak Mij. Arendsburg.

Deze beschouwingen, getuigenis aflegend van hetgeen op medisch gebied ten bate van werkmans en maatschappij is tot stand gebracht, vormen op zich zelf een krachtig pleidooi voor verdere systematische statistiek van de sterfte.

De schrijver zet uitvoerig uiteen, hoe de verschillende statistieken der hospitalen van elkaar verschillen, terwijl men hier juist over de waarneming en het materieel beschikt om te komen tot een hoogst leerzaam inzicht in de sterfte van een goed-gecontroleerde gemeenschap in de tropen.

Als zodanig gelden tot nu toe alleen de arbeiders der United States Fruit Company en die van het Ned.-Indische leger en Marine, beide echter over een te klein aantal personen om juiste inzichten te geven.

De schrijver toont de fouten aan, die tot nu toe gemaakt werden, geeft den weg aan tot verbetering en vergelijkt ten slotte de beschikbare cijfers met die van de evengenoemde statistieken.

Schrijvers slotsom is, dat deze statistiek, die over een half miljoen inheemsche arbeiders zou loopen, belangrijke gegevens zou kunnen verschaffen voor de kennis van de verbreiding van verschillende ziek-

en onder de bewoners van den Archipel. Ze zou tevens kunnen zijn het begin van een beroeps-sterfte-statistiek voor Ned.-Indië.

De Indische Mercur.

No. 20 (15 Mei). Berichten van de afd. Handelsmuseum van de Kon. Ver. „Koloniaal Instituut”. No. 44. Over omnivore insecten in copra, door Dr. P. de Fremery. — Indië en het Koninkrijk, een politiek-staatsrechtelijke studie door Prof. Mr. J. A. Eigeman (bespreking). — De landbouw in Nederlandsch-Indië. — Kamer van koophandel en fabrieken voor Rotterdam (aan het verslag over 1928 met betrekking op Ned.-Indië ontleende mededeelingen). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoodat de overige geregelde rubrieken. — De literatuur-opgave in dit Nr. heeft betrekking op cacao, kina, koffie, suiker, tabak, thee, landbouw-economie, veeteelt.

Orgaan van de Ned. Ind. Officiërenvereniging.

Uit den inhoud der Maart-afl. De financiële liquidatie van den wereld-oorlog. — Bescherming van het achterland tegen gasaanvallen vanuit de lucht, door V. K. — Mijne oorlogsindrukken, door kolonel Lebaud (vervolg).

De Mijningenieur.

Inhoud van het April-Nr. Over afbouwmethodes in de Manganimijn, door Ir. W. de Haan. — De temperatuur in Indische kolonmijnen, door Aeronoul. — Poederkool als brandstof op schepen, door C. G. — Belastingen voor verlofgangers en reparatie-rendens, door Mr. W. R. Emmen Riedel.

De olifanten van Sumatra.

Onder dezen titel is (bij L. Gerritsen te Den Haag) een interessant boekje verschenen, geschreven door Jhr. Dr. Ir. F. C. van Heurn. Het is opgedragen aan alle bestuursambtenaren, houtvesters en militairen op Sumatra, die hebben bijgedragen tot — en zullen medewerken aan de bescherming en in standhouding der wilde olifanten op genoemd eiland.

Het belangwekkend geïllustreerd werkje is in drie hoofdstukken verdeeld; het eerste handelt over het voorkomen van den wilden olifant op Sumatra (dat het dier ook op Borneo zou voorkomen acht de schrijver niet aannemelijk). Het tweede hoofdstuk bespreekt het gebruik dat van den Sum. olifant als lastdier wordt gemaakt; in het laatste wijdt schr. uit over de vermindering van den olifantenstand op Sumatra en over het belang van het in stand houden van beschermde gebieden buiten de cultuurstreken.

Een merkwaardig boekje.

Het *Vaderl.* schrijft: Verschillende Nederlanders werden dezer dagen verrast met een, blijkbaar uit Ned.-Indië afkomstig boekje van 69 bladzijden druks, dat den weidschen naam van „Beknopte encyclopaedie van Nederlandsch-Indië” draagt en waarin de naam van auteur, drukker en uitgever zorgvuldig zijn verzwegen. Het is dan ook „niet in den handel”. De inhoud bedoelt een pleidooi te zijn voor een door niets in toom gehouden exploitatie-politiek in Nederl.-Indië, waarvoor een beroep wordt gedaan op de Nederl.-Indische ondernemers, die zich „aan de spits moeten stellen der reactie”. Volgens dit boekje zijn bijna allen, die zich met de Indische politiek bemoeien, onbekwaam en/of op den verkeerden weg; de eenigen, die door den lof van dezen encyclopaedist worden geblameerd, zijn de oud-consul-generaal in Britsch-Indië Staal en de bekwame vroegere regeeringsgemachtigde voor Algemeene Zaken mr. J. J. Schrieke, welke laatste waarlijk beter verdient dan in dit werkje te worden geprezen.

Eenige waarde heeft dit boekje alléén voor de communisten, die zich wel zullen haasten, het voor te stellen alsof dit minderwaardig geschrijf een, zoo niet de richting van de Nederlandsche politiek zou aangeven. Ook voor verdachtmaking van de Nederlandsche koloniale politiek en de Ned.-Indische ondernemers in het buitenland biedt dit werkje kostelijk materiaal. Dat het overigens eenigen invloed zal oefenen, is niet te vreezen. Het is daartoe te oppervlakkig en te grof.

Daar loopt, in ons nuchtere Nederland, niemand in!

Suriname.

Dag-, week- en maandbladen beijveren zich meer dan ooit om hun licht over Suriname te doen schijnen. Over het algemeen zijn de artikelen pessimistisch gestemd, al getuigen ze ook van veel belangstelling in deze kwijnende kolonie. Kon al die belangstelling op papier in daden worden omgezet, dan zouden de zaken waarschijnlijk een gunstigen keer nemen, maar zij die tot daden in staat zouden zijn, de kapitaalcrachten, houden zich afzijdig, waarvoor zij wel hun goede redenen zullen hebben. Nu wij het voor de zooveelste maal over de belangstelling in dat gebiedsdeel hebben, willen wij even

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR

DINERS AAN HUIS BEZORGD

afdwalen. We hebben in den laatsten tijd veel moeten naspeuren in oude geschriften over Suriname en daarbij is het ons opgevallen dat men van niet weinigen van hen, die studie maken van Surinaamsche aangelegenheden of die als ambtenaren naar Suriname gaan, de namen terugvindt in die oude geschriften. Om hier slechts een paar voorbeelden te noemen. De heer Joh. F. Snelleman was een van de redacteuren van de „Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië” en is in de redactie van „De West-Indische Gids”. Ten tijde van Cornelis van Aerssen van Sommelsdijk, was Cornelis Snelleman raad van Politie en Justitie en plantagebezitter. Over de rol door hem gespeeld tot herstel der orde na den moord van van Aerssen kan men lezen bij Thomas Pistorius, „Korte en zakelijke Beschrijvinge van de colonie van Suriname”, Amsterdam 1763. Zijn plantage lag, volgens de kaart van A. Maas, voorkomende in de „Beschrijvinge van de Volkplantinge Suriname”, door J. D. Herlin, Leeuwarden 1718, aan de Commewijne-rivier.

Aan de groote belangstelling van den heer Kasteleyn in Suriname behoeven wij hier zeker niet te herinneren. Welnu, de naam Castelein komt als eigenaar van een plantage aan de Parakreek voor op de kaart van Mogge (1677), door F. E. Baron Mulert gepubliceerd in het „Tijdschr. van het Kon. Ned. Genootschap”, 15 Jan. 1913, blz. 42.

De heer de Munnick is Directeur van de Surinaamsche Bauxiet-Maatschappij (Moengo). Op evengenoemde kaart van Mogge komt de naam voor als eigenaar van plantages aan de Suriname-rivier en de Parakreek.

Prof. Mr. J. C. Kielstra schrijft in „De Economist” van deze maand over Suriname's economischen toestand. Zijn beschouwingen zijn onzen lezers bekend uit vroegere publicaties van den professor, die meent dat men het, voor de ontwikkeling van de kolonie, zal moeten hebben van den kleinen landbouw, nu het groote kapitaal zich niet aangetrokken gevoelt tot Suriname. De hoofzaak nu is om voor den kleinen landbouw een geschikt handelsgewas te vinden. Copra acht de professor een geschikt product; voorschands ontbreken echter mededeelingen ten aanzien van de vraag, waarom aan den aanplant van kokospalmen geen uitbreiding wordt gegeven.

Wij meenen dat dit wel het geval is op een Engelsche onderneming aan den mond van de Marowijne. De kokospalm gedijt het best dicht bij zee.

Wat denkt de schrijver van de ananascultuur, waarop in den laatsten tijd nog al eens de aandacht is gevestigd, in dit weekblad, in „De West-Indische Gids” van deze maand en in „De Surinamer” van 10 Maart j.l.

Juist nu melden de Surinaamsche bladen, dat de producenten van cocosolie te Coronie een moeilijken tijd doormaken ten gevolge van abnormaal lage prijzen, die veroorzaakt worden door de andere goedkoopere oliesoorten. Moet, zoo vraagt men, de cocosolie, hoewel nog geen voornaam product van Suriname, denzelfden weg opgaan als de cacao en de bacove?

Onze lezers volgen zeker de reisbrieven van Prof. Dr. Sleswijk in „De Telegraaf”.

De professor heeft ook een bezoek gebracht aan de leprozen-etablissemten. Zijn brief daarover vindt men in „De Telegraaf” van 16 Mei, Avondblad. Wat hij schrijft over den toestand in de gouvernementeninrichting op Chatillon is meer dan ergerlijk. Moet de bezuiniging ook gaan ten koste van deze diep beklagenswaardige zieken?

In de „N.R.Ct.” twee interessante artikelen van den heer C. K. Kesler. In het nummer van 16 Mei, Av.bl. A. over de „regeeringswisseling bij de Aucaners”. In verband hiermede vestigen wij de aandacht onzer lezers op het artikel „Hoofdenverkiezing bij Boschnegers in Suriname” in de „Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederl.-Indië”, deel 72, 1916, blz. 590—598.

Het tweede artikel van den heer Kesler in de courant van 18 Mei Av.blad handelt over de afbraak van het laatste gedeelte van den spoorweg, n.l. het gedeelte van de Surinamerivier tot Dam aan de Sarakreek.

„En wanneer — aldus de schrijver aan het slot

AMERICAN HOTEL - AMSTERDAM

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 500.

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737

Code 5th Edition A. B. C.

van zijn artikel — zal de periode van afbraak elndigen en vervangen worden door een andere, waarin de afbraak van het oude zal vervangen worden door opbouw van veel nieuws en beters?”

In het „Tijdschr. voor Econ. Geographie” van 15 April geeft de heer Fred. Oudschans Dentz een economisch overzicht „Suriname in 1928”.

Wij lezen in „De Telegraaf” van 13 Mei, tweede avondblad:

„Naar verluidt bestaan in Engeland plannen, tusschen de talrijke Britsch West-Indische bezittingen een vliegdiens te scheppen. Deze dienst zou zijn basis krijgen in Jamaica's hoofdstad Kingston. Van deze basis uit zal een zevental lijnen de verbinding met de verschillende eilanden en met het vasteland van Noord-, Middel- en Zuid-Amerika onderhouden. De vijf voornaamste lijnen zullen zijn:

1. naar Belize in Britsch Honduras en iere verbindingen naar Mexico;
2. naar Key West over Havana, met aansluiting aan den treinexpress naar het Noorden;
3. naar Bermuda via de Bahamaseilanden;
4. naar Port of Spain op Trinidad via Porto Rico, Antigua, Dominica, Barbados en Tobago;
5. naar Georgetown in Britsch Guyana via Curaçao, Venezuela en Trinidad.

Voor Nederland zou deze laatste luchtlijn van het grootste belang zijn. Zij zou een directe verbinding scheppen met Noord-Amerika enerzijds; terwijl aan den anderen kant de connectie met Venezuela, waarop Curaçao's welvaart grotendeels baseert, een uiterst waardevolle factor zou zijn. Mocht dit netwerk van luchtlijnen inderdaad tot stand komen, zoo zouden wij van onze zijde de wenschelijkheid onider het oog moeten zien, of wij door een luchtverbinding Paramaribo-Georgetown, onze verwaarloosde kolonie Suriname niet wat meer in aanraking met het wereldverkeer zouden kunnen brengen.”

De minister van koloniën heeft ingesteld onder de namen Commissie voor Suriname en Commissie voor Curaçao twee speciale commissies ten behoeve van de deelneming van Suriname en Curaçao aan de te Parijs te houden internationale koloniale tentoonstelling.

In de commissie voor Suriname zijn benoemd: tot lid, tevens voorzitter, de heer G. J. Staal, oud-gouverneur van Suriname; tot leden mevrouw G. F. J. van Aalst-Koopman; H. M. Bielke, secretaris van het Zendingsgenootschap der Evangelische Broedergemeente te Zeist; A. S. J. Fernandes, oud-griffier van de Kol. Staten van Suriname; J. L. van Hemert, lid van het bestuur van den Ondernemersraad voor Suriname; J. S. C. Kasteleyn, directeur van cultuurmaatschappijen; ir. E. de Kruyff, secretaris-generaal van de algemeene commissie voor de deelneming van de overzeesche gewesten aan voornoemde tentoonstelling; mr. L. M. Rollin Couquerque, administrateur, hoofd van de 7de afdeling van het departement van koloniën; mr. dr. C. F. Schoch, hoofd-directeur van de Surinaamsche Bank; pater A. Verheggen, roomsch-katholiek geestelijke, en C. R. Weytingh, oud-districtscommissaris in Suriname.

De koning van Egypte heeft prof. P. C. Flu, directeur van het Instituut voor tropische geneeskunde te Leiden, de teekenen van de Orde van den Nijl verleend.

Curaçao.

Scheepvaartbeweging.

In Jan. en Febr. 1929 werden op Curaçao ingeklaard 790 stoom- en 283 zeilschepen, metende 4.483.920 en 38.644 M³, tegen 727 stoom- en 267 zeilschepen in Jan. en Febr. 1928, metende 4.024.611 en 57.662 M³.

Laatste berichten!

De *Amigoe* meldt 13 April 1929: Volgens een kabelbericht van 4 April l.l. — H. K. H. Prinses Juliana verloofd met Prins Leopold van Saksen-Coburg.

Wissel In- en Verkoop Credietbrieven Telegrafische Uitbetalingen	<h2>Hollandsche Bank voor West-Indië</h2> Keizersgracht 25 AMSTERDAM Tel. 31290 en 35290 CURAÇAO CARACAS VENEZUELA Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika. 5008	Incasseeringen Handelsinformaties Rembours- en Document.-Credieten
---	---	---

Intern. Koloniale Tentoonstelling Parijs.

De Minister van Koloniën heeft ingesteld onder de namen „Commissie voor Suriname” en „Commissie voor Curaçao” een tweetal speciale commissies ten behoeve van de deelneming van Suriname en Curaçao aan de te Parijs te houden Internationale Koloniale Tentoonstelling.

In de Commissie voor Curaçao zijn benoemd: tot lid, tevens voorzitter, de heer Jhr. J. O. de Jong van Beek en Donk, oud-gouverneur van Curaçao; tot leden: mevr. G. F. J. van Aalst-Koopman; C. G. de Hazeth Czn., oud-directeur van de Curaçaosche Bank; ir. E. de Kruyff, secretaris-generaal van de Alg. Commissie voor de deelneming van de Overzeesche Gewesten aan voornoemde tentoonstelling; mr. L. M. Rollin Couquerque, administrateur, hoofd van de 7e afdeling van het departement van Koloniën; A. G. Statius Muller, oud-voorzitter van den Kolonialen Raad van Curaçao.

Geschiedkundige sprokkelingen.

In de *Kerkelijke Courant* van 9 Jan. 1856 wordt gevraagd een Hervormd predikant voor St. Eustatius, voor wien een inkomen van f 1000.— is gewaarborgd door de ingezetenen en f 800.— door de Koloniale kas. De te benoemen leeraar moest de Engelsche taal machtig zijn, en genegen zijn schoolonderwijs te geven.

Uit den Verren Vreemde.

Verdeeling van het Nijlwater.

Londen en Kaïro hebben 't tot overeenstemming weten te brengen in een moeilijke zaak. De welvaart van Egypte hangt grotendeels af van den watertoevoer van de Nijl, de vraag der waterverdeling tusschen Egypte en Soedan is er daarom een van de eerste orde. Dit is een der redenen, die zoowel Egypte als Engeland er toe geleid hebben meester over Soedan te willen zijn. Egypte vermeerderde er zijn invloed en aanhang zóó dat er een duidelijk uitgesproken spanning tegen Groot-Brittannië ontstond. Toen deze in November 1924 aanleiding werd tot den moord op generaal sir Lee Stack, greep Engeland krachtig in, alle Egyptische troepen moesten Soedan verlaten. Sedert dien heeft Londen den boventoon in het z.g.n. gemengd bestuur over het gebied van de Boven Nijl.

Sedert 1925 werd onderhandeld over het vraagstuk van de waterverdeling, dat nu, door een notawisseling, tusschen den minister-president Mohamed Pacha Mahmoed en den Britschen hoogen commissaris lord George Lloyd, op 7 Mei j.l. tot oplossing is gebracht.

De kwestie had een technische en een politieke kant. Het is de partijen gelukt de gevoeligheden van de politieke aangelegenheden uit te schakelen, de technische moeilijkheden waren niet gering, maar daarvoor is de oplossing nu gevonden.

Zoals bekend, wordt de toevoer van water in Egypte beheerscht door een irrigatiestelsel, dat het water, in den tijd van overvloed, in bassins verzamelt, om 't in de droge maanden te verdeelen. Zoo zijn de barages van de Delta en van Assioet, reeds gevolgd door een barage bij Assoan, waarin alleen al 2 milliard kubieke meter water kunnen worden vastgehouden. Deze liggen alle in Egyptisch gebied. Door de toename van de in exploitatie gebrachte landen en de in Egypte belegde kapitalen reiken de eischen echter al verder. De noodzakelijkheid dringt zich op om hoogerop, op Soedansche gebied barages te gaan aanleggen. Het plan is uitgewerkt voor het vormen van een groot reservoir bij Djebel Aulia, t. Z. v. Khartoem, dat 10 milliard M³. zal kunnen bevatten. Soedan zelf heeft ook al barages met reservoirs, 3 jaren geleden werd b.v. die van Sennar geïnaugureerd door lord Lloyd. Egypte begon te vreezen, dat de Britsche belangen zich meer zouden interesseeren voor Soedan dan voor het Delta-gebied.

Door het nu getroffen accoord wordt met de belangen van Soedan ten volle rekening gehouden, al worden de rechten, die geschiedenis en natuur aan Egypte toewijzen op de wateren van de Nijl, evenzeer ten volle erkend.

Egypte zal de afsluitingsdam bij Djebel Aulia bouwen, waardoor het de beschikking zal krijgen over het water van de Witte Nijl, door de reeds aangelegde barage van Sennar verzekert Soedan zich het water van de Blauwe Nijl.

In afwachting van de voltooiing van de voorgenomen werken is de verdeling geregeld van de

reeds beschikbare bevoeiingen, en is een contróle hierover georganiseerd. Behalve over hetgeen tot stand gebracht moet worden, is ook overeenstemming verkregen over hetgeen aan partijen verboden is.

La Dépêche Coloniale van 15 Mei maakt er melding van, dat de vereeniging van Jong-Egyptenaren *Wafd* zich niet kan vereenigen met de zienswijze, dat deze aangelegenheid kan worden afgedaan als een van zuiver technischen aard. Zij heeft aan Sir Austen Chamberlain een telegram gezonden, om er tegen te protesteeren, dat de overeenkomst buiten het Egyptische parlement tot stand is gekomen, parlement, dat bij den staatsgreep van 19 Juli 1928 door Koning Foead ontbonden is. De gematigde elementen moeten erkennen, dat de huidige regering met deze overeenkomst iets heeft weten te bereiken, dat voor de Nationalisten uitgesloten zou zijn gebleven.

Sprinkhanen oorlog.

De sprinkhanenplaag, die in onze Oost wel niet onbekend is, neemt daar toch de verhoudingen niet aan welke zij in Afrika bereikt, waardoor zij daar de verwoesting brengt van uitgestrekte gebieden, zich weer naar nieuwe streken verplaatsend als zij alles kaal gevretten en doodgebeten heeft.

In enkele plaatsen is men eindelijk bedacht op het nemen van afweermiddelen geëvenredigd aan de kwaal. Hoogstinteressante mededeelingen hierover worden uit Algerië gemeld.

De inval had reeds een buitengewonen omvang genomen. De sprinkhanen overdekten in de drie departementen een oppervlakte van 115.000 hectaren ('t staat er heusch, en cursief gedrukt!), hiervan waren 60.000 bij de grens tusschen Algiers en Constantine gelegen.

Besloten was de verdere overrompeling krachtig te bestrijden. Voor den strijd kwamen 20.000 inboorlingen in de linie, 4500 soldaten vormden bovendien de kern der bedrijvigheid.

Een schutting werd gemaakt waartegen de zwerm moest stuiten en waarvoor 200.000 zinken platen (zoowat het eenige materieel dat door de dieren niet wordt aangetast en waartegen zij niet opklimmen) gebruikt zijn. 3000 methafas, d. z. een soort van groote zakken waarin de insecten opgeraapt worden, bleven in werking. Meer dan 2000 vlammenwerpers en werpers van vergiftigd aas bestreden de levende wolven. Over de oppervlakte, waar de sprinkhanen reeds neergestreken waren, werden 320.000 K.G. cresyl en zware oliën gegoten.

De zoo uitgevoerde campagne heeft 12 miljoen fr. gekost, maar zij heeft, nu zij als geslaagd mag worden beschouwd, honderden van miljoenen gespaard.

Zij heeft zich niet alleen gericht tegen de aankomende zwerven; de broedplaatsen zijn opgezocht, tot onder de sneeuw in de hooge bergen. Zoo is de invasie van uit Hoggar voorkomen. Tegenover die uit andere streken stond men nog te velde. De Gouverneur-generaal nam zelf de leiding op zich van het front tegen de vluchten, die uit Marokko kunnen worden verwacht. Allen leven mee in den strijd, Fransche en Inlandsche functionarissen, bevolking, militaire bezetting, Europeesche ingezetenen, geleerden en planters. Van verre zijn velen vrijwillig gekomen om medewerking te verlenen.

Men meent het gevaar voor dit jaar bezworen te hebben, en dat voor volgende jaren tevens te hebben beperkt.

Voor de toekomst, en bij toepassing op nog grooter schaal en over nog meer uitgebreid gebied, kunnen in de nu gevolgde strijd-methodes beloften van nog veel verdere strekking opgesloten liggen.

Alle landen, die de plaag kennen, kunnen er leering uit trekken.

Bedenkelijk verschijnsel ten opzichte van de Volkenbonds mandaat gebieden.

De voormalige Deutsche koloniën en eenige gebieden, die vroeger als vazalstaten van het Ottomaansche rijk golden, zijn na den oorlog als mandaatlanden door den Volkenbond toegewezen aan landen, welke de voorgedij behooren uit te oefenen met de bedoeling die mandaatgebieden, als niemandslaan, tot zelfstandigheid op te voeren. De taak is vrijwillig aanvaard, wie ervan ontslagen mocht wenschen te worden, kan dit aan den mandaatgever, den Volkenbond melden. Maar bij het volbrengen van de taak, blijkt deze geen dankbare te zijn. Het mandaatland spant zich in, getroost zich moeite en offers, met de eindbedoeling om het gebied onafhankelijk te maken, en de mandataris mag zich dan nog geen speciale voordeelen of

voorrechten voorbehouden. Alle leden van den Volkenbond moeten in handel en verkeer gelijkgeredigt worden. Men moge dit laken of prijzen, is zoo vastgelegd in het statuut, wie mandataris heeft 't te aanvaarden en te eerbiedigen — of zijn mandaat te bedanken.

Maar nu komt een verschijnsel op, waarin die bedoeling dreigt verloren te gaan.

De poging van de Britsch Oost-Afrikaansche kolonie Kenya, om het naburige Britsche mandaatgebied Tanganyika onder zijn bestuur te krijgen, met de bedoeling het aan de Volkenbondsbestemming te onttrekken, is druk besproken, en zij heeft in Engeland aanhangers gevonden.

In Londen is tot stand gekomen de „League of the seventh Palestine Dominion”, die het mandaatgebied Palestina, met zijn Joodsch toevluchtsoord tot een Dominion wil maken. De League wil in de vorm de zaak recht zetten, door de bevolking van Palestina zelf om die omzetting te laten verzoeken. Palestina heeft een Arabische, een Europeesche en een Joodsche bevolking, die Mohammedaansche Christen, Israelitisch is, deze moet, volgens het plan der League, worden bewerkt om aan den Volkenbond te vragen, als u belieft, een Britsch dominion te mogen worden.

In België gaan stemmen op, om zich aan het statuut van den Volkenbond eenvoudig niet te schikken, en Oeganda en Oeroendi, het aan België toegevoegde mandaatgebied, van het voormalige Duitsch O.-Afrika eenvoudig als een deel van de Kongo-kolonie te beschouwen. De woordvoerder van deze politiek beweren dat zij dan eenvoudig doen, wat elke mandaathouder, voor zoover zijn belang lang dit meebrengt, wenscht te doen, en — vroeger of laat ook eens doen zal. Deze opvatting vindt in België echter ook sterke bestrijding.

Als men zich herinnert, hoe in het nieuwe mandaatbegrip de voorlooper werd gezien van het verdwijnen van het begrip kolonie, zal men uit het voorafgaande zien, dat die voorlooper nog geen gangmaker is.

Jaarverslagen der Afdelingen

Afdeling Nijmegen.

JAARVERSLAG 1928.

Bestuursveranderingen.

Op de Algemeene Vergadering op Zaterdag 28 Januari 1928 is het oude bestuur bij acclamatie opnieuw benoemd en tevens werd het met twee nieuwe leden uitgebreid. Majoor J. J. Barendsen, commandant van de Koloniale Reserve en Dr. Bantjes, Inspecteur van de Volksgezondheid. De voorgestelde drie reserveleden van het Bestuur werden eveneens met algemeen goedvinden gekozen. Mevrouw M. Hogerland-Maarschalk, Kapitein van het Indische leger Verwey Mejan en Luitenant later Kapitein D. Mars van de Koloniale Reserve. De Commissie van Verificatie werd eveneens herbenoemd. In den loop van het jaar moesten helaas door vertrek naar het buitenland aftreden de heer Mollema en kapitein Mars en werden de openvallende plaatsen ingenomen door de reserve bestuursleden. Den heer Mollema werd bij zijn vertrek warmen dank gebracht voor den grooten steun, dien de Vereeniging van hem als vice-voorzitter heeft mogen ondervinden.

Ook leed ons bestuur een gevoelig verlies door het heengaan van mevrouw Vigelius als lid van de Verificatiecommissie en werd mevrouw Hogerland aangezocht deze plaats wel te willen innemen, welke benoeming door bovengenoemd lid werd aangenomen.

Ledental.

Het aantal leden en begunstigers, dat ultimo December 1927 het getal 211 bereikt had, n.l. 163 leden en 48 begunstigers, is dit jaar tamelijk goed toegenomen. Wij telden op 31 December 1928 266 contribuanten; contribueerende leden 203, begunstigers 63.

Werkzaamheden van het Bestuur.

In 1928 zijn 8 bestuursvergaderingen gehouden. Door tijdelijk, later meer definitief geworden verhindering van den heer Gescher, werd eene verdeling der werkzaamheden noodzakelijk geacht en besloten de werkzaamheden van het Secretariaat te splitsen: Mevrouw Bleckmann zou de correspondentie houden met het Hoofdbestuur, benevens de notulen opstellen der Algemeene Vergadering en Dr. Bantjes en de heer Verwey Mejan zouden de notulen bijhouden der bestuursvergaderingen, de correspondentie en de convocaties doen.

In den loop van het jaar werden lezingen met lichtbeelden gehouden en films vertoond door de volgende heeren:

De heer Noordmann hield eene causerie met lichtbeelden over eene reis door Java en Sumatra, in Januari;

Kolonel Banning eene lezing over de krijgsvieringen van het Indische leger, in Maart;

Professor Dr. Schröter uit Zürich over de Java-

in het gebergte met prachtige gekleurde afbeeldingen, in April;
Overste Lamster eene voordracht over Atjeh en na de Pacificatie, in November;
Prof. Ir. Thal Larsen over het Irrigatiewezen in Indië, in December.

Verder werden ons vertoond in Februari de Abber- en Oliepalmfilm.

In Maart de Mataramfilm en daarna de Mooi-ondoeng- en Priokfilm.

In October de Koninklijke Luchtvaartfilm door de heer Elout.

Op den 11en Juni was eene delegatie van ons bestuur aanwezig bij de opening van de I.T.A., de Indische Tentoonstelling Arnhem, die eene groote belangstelling kon boeken.

Door het onvermoed streven van den heer Vermeij is er een goed begin gemaakt met het aanleggen van eene bibliotheek en is hij er in geslaagd deze onder te brengen in het Militair Tehuis van het Sumatraplein. Het is werkelijk aanbevelenswaardig daar een kijkje te nemen, ongetwijfeld zal men er menig interessant en ontspannend boekwerk ter lezing kunnen krijgen.

De sociëteitsmiddagen zijn door gebrek aan belangstelling tijdelijk op den achtergrond gekomen. Wellicht dat dit komende jaar de ijver er voor meer zal aanwakkeren.

Wij ontvingen een schrijven van het Hoofdbestuur om meer propaganda te maken ter aanwerving van leden met het oog op de tegenwoordig bestaande Internationale actie tegen z.g. Koloniale overheersching: de Liga.

Waar het bestuur onzer afdeling er steeds op is alles in het werk te stellen om de Vereeniging aan dit doel te doen beantwoorden, doet het bestuur een beroep op de aanwezige leden dezer Algemeene Vergadering, om ons hierbij behulpzaam te zijn en nieuwe leden te werven voor onze Vereeniging.

De Secretaresse der afd. Nijmegen,

M. R. S. BLECKMANN-Hoogenstraaten.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Nijmegen.

De bibliotheek (gevestigd Militaire Tehuis, Sumatraplein 7) is tot 1 October a.s. gesloten.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur.

De aangekondigde, op 8 Juni e.k. te Breda te houden Jaarl. Algem. Vergadering zal op dien datum niet plaats hebben, doch op Zaterdag den 22en Juni d.a.v.

Op de leestafel der Vereeniging wordt vermist het Jubileum-nummer van „De Indische Gids”, van 1 Januari 1929.

Beleefd doch dringend verzoek dit boekwerk wederom terug te bezorgen.

HET HOOFDBESTUUR.

Ter kennis van de afdelingen wordt gebracht, dat het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen bereidwillig ter beschikking onzer Vereeniging gesteld heeft de volgende Regeeringsfilms, ter vertooning, t.w.:

- I. Dessaleven I en II.
- II. Djokjakarta en Soerakarta.
- III. Boroboedoer en Bromo.
- IV. Sumatra en Bestuurswisseling.

Met dien verstande, dat de kosten van verzending (heen en terug) ten laste komen van den aanvrager en deze aansprakelijk is voor eventuele beschadiging, tijdens gebruik of vervoer ontstaan.

HET HOOFDBESTUUR.

ALGEMEENE KENNISGEVING.

Het aantal leden der Vereeniging heeft thans de 4000 overschreden.

Van het Dagelijksch Bestuur.

Notulen der Hoofdbestuursvergadering op 29 April 1929, in het gebouw der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag (voorl. goedgekeurd in de verg. v. h. Dag. Best. op 1 Mei '29).

Aanwezig, behalve het voltallige Dagel. Bestuur, de Heeren Jhr. Dr. C. G. A. Sandberg (Den Haag), J. C. Baars (Apeldoorn), Mr. E. H. Bergsma (Amersfoort, pl.v.), M. Garschagen (Amsterdam), Mr. J. Huges (Arnhem), L. U. van Stenis (Breda), J. P. Warnars (Twente, pl.v.), L. Röpcke (Nijmegen),

H. P. Deinum (Haarlem), J. Franke (Groningen), H. Somermeijer (Utrecht) en F. A. Vervloet (Rotterdam, pl.v.).

Afwezig met kennisgeving de Heeren J. A. van Hamel (Leiden) en Dr. H. H. Zeijlstra Fzn. (Deventer).

De Algemeene Voorzitter der Vereeniging, de heer R. Zuyderhoff, opent om 2 uur n.m. de vergadering met het uitspreken der volgende gedachtenrede, gewijd aan wijlen het Eere-lid Mevrouw Douair. Clifford Kocq van Breugel-Roelofs, welke rede door de aanwezigen staande werd aangehoord:

Mijne Heeren,

„Het is heden een maand geleden, dat de vereeniging gevoelig getroffen werd door het verscheiden van een harer verdienstelijkste leden.

Van de hier aanwezige leden van het hoofdbestuur heb ik het langst met haar samengewerkt. Het was voor mij dan ook pijnlijk, dat ongesteldheid mij belette om op dien Zaterdag, heden juist 4 weken geleden, met den heer v. d. Brugh mede te gaan om haar naar haar laatste rustplaats te begeleiden.

Toen ik 16 jaar geleden tot lid van het hoofdbestuur werd verkozen, maakte zij reeds verscheidene jaren daarvan deel uit. Zoolks U weet bleef zij dat tot vóór 3 jaar, toen haar gezondheid haar noopte haar mandaat neder te leggen. Haar daarop gevolgde benoeming tot eere-lid van de vereeniging was een alleszins verdiende erkenning van hetgeen zij gedurende een lange reeks van jaren met zooveel liefde voor de vereeniging had verricht en tot stand gebracht. Die liefde behield zij, die liefde stelde haar in staat met de vereeniging tot het laatste toe te blijven medeleven. Herhaaldelijk ontvingen wij hiervan blijken. En nu is zij heengegaan, ons achterlatende de herinnering aan haar beminnelijke persoonlijkheid, die gedurende een lange reeks van jaren met hart en ziel, met geestdrift en energie, de belangen van Oost en West op voorbeeldige en bezielende wijze behartigde.”

Vervolgens heet hij allen welkom, inzonderheid den heer L. U. van Stenis, het nieuwe hoofdbestuur lid van Breda, die hij in deze hoedanigheid begroet en gelukwenscht, daarbij de hoop uitsprekende, dat het den heer van Stenis, die zich in dezen voor de afdeling Breda moeilijken tijd beschikbaar heeft willen stellen voor de functies van afdelingsvoorzitter en H.B.-lid, gegeven moge zijn met succes werkzaam te zijn. Van den steun van de zijde van het H.B. kan hij zich ten allen tijde verzekerd houden.

De heer van Stenis betuigt den voorzitter zijn dank voor de gesproken woorden; hij wil gaarne trachten de afdeling te doen herleven, waartoe reeds maatregelen beraamd zijn, o.m. door de oprichting van een plaatselijk Informatiebureau en zeker zal het houden der jaarl. algem. vergadering in Breda bijdragen tot verhooging van de belangstelling aldaar in onze vereeniging.

Aan de orde is nu punt 2 der agenda, de notulen. Afgedrukt in het K. W. van 15 November 1928, en dus bekend, wordt geen voorlezing meer verlangd.

Bij punt 3, het jaarverslag, de rekening en verantwoording '28 en de begrooting 1929, stelt de voorzitter onder algemeene instemming voor, het jaarverslag eerst voor te lezen, opdat dan bij elke paragraaf, hetzij door het dag. bestuur dan wel door de vertegenwoordigers der afdelingen, opmerkingen gemaakt kunnen worden.

Zoo deelt de voorzitter bij „Leden en Begunstigers” mede, dat ofschoon bij de begrooting gerekend is op een groote toename van leden, de winst in de eerste maanden van dit jaar nog maar gering is.

De heer Franke (Groningen) zegt, dat de groote propaganda aldaar de toetreding van slechts 3 nieuwe leden tengevolge gehad heeft.

Bij „Afdelingen” kan de voorzitter tot zijn genoegen mededeelen, dat er alle kans bestaat voor de oprichting eener afdeling in het Gooi, met zetel Hilversum.

Bij „Koloniaal Weekblad” zegt de voorzitter, dat men bezig is aan het ontwerpen van een nieuw hoofd voor het blad en dat het dag. bestuur zich genoopt gezien heeft den uitgever op diens verzoek een toeslag toe te kennen voor extra-onkosten der expeditie aan meer leden. Dit bedrag, door het dag. bestuur bepaald op f 500.—, kan men in de begrooting 1929 uitgedrukt vinden.

Bij „Stichtingen enz.” zegt de voorzitter dat in de vacature Barth bij het Tehuis voor N. I. bedienden, voorzien is door de benoeming van den heer W. F. J. Kroon.

Gekomen tot de paragraaf „Andere werkzaamheden”, kan de voorzitter mededeelen, dat de vliegtocht naar de West voorloopig niet zal geschieden, bij gebrek aan voldoende geldmiddelen. Met den dankbaar aanvaarden steun van zekere zijden is het benooidigd bedrag van f 100.000.— nog slechts voor de helft bijeen.

Hierna volgt een bespreking van de voornaamste posten der exploitatie-rekening '28 en begrooting 1929, waarbij de voorzitter o.m. opmerkt, dat de post in ontvangst van bijdragen en contributiën op

de begrooting, vermoedelijk te hoog gesteld is.

Onder algemeene instemming wordt besloten, in de vacature in het H.B. door periodiek aftreden, te doen voorzien door de algemeene vergadering voor te stellen de eerste Nos. te aanvaarden van de volgende ingekomen dubbeltallen: Zuyderhoff—Kroon; Logeman—C.J. Feith; v. d. Brugh—Breukink; Mr. Huges—v. d. Heide; Franke—Mr. W. W. Feith en v. Hamel—Rijke.

De „Algemeene besprekingen” geven den voorzitter aanleiding tot de mededeeling, dat het dagel. bestuur een actie inzet om te trachten het aantal begunstigers te vermeerderen. Voorts dat het dagel. bestuur overweegt om een collectie foto's over Indië aan te leggen voor propaganda-doeleinden, ook ten dienste der afdelingen. De heer Mr. Huges wijst er op, dat dit propagandamiddel zeer kostbaar zal blijken te zijn en stelt zich de vraag of de te verkrijgen resultaten daarmede in overeenstemming zullen zijn.

De voorzitter antwoordt, dat, mocht de vereeniging de opnamen op voordeelige wijze krijgen, overwogen zal worden om op de minst kostbare wijze dit materiaal te exploiteeren.

Wat verder de propaganda aangaat, worden een groot aantal sluitzegels vervaardigd met het nieuwe motto der vereeniging, zullende deze zegels na ontvangst aan de afdelingen, de vertegenwoordigers in O. en W.-Indië enz. gezonden worden.

De heer van Stenis vraagt nog of, eventueel, van de foto's lantaarnplaatjes mogen gemaakt worden, welke vraag bevestigend beantwoordt wordt.

De heer Mr. Huges maakt de opmerking dat, gelet op den financiëleen toestand, het zeer wensche-lijk zou zijn de lege zaal van het complex der Vereeniging, productief te maken door er vergaderingen op koloniaal gebied in te laten houden.

Geantwoord wordt, dat hierop bereids de aandacht gevestigd is.

De voorzitter geeft thans een omstandige uiteenzetting van het in het leven geroepen Minahassa-Comité, dat ten doel heeft gelden bij het Nederl. volk in te zamelen voor een geschenk aan de Minahassa, bestaande in een sanatorium voor longlijders en een Centraal Ziekenhuis. In het Hoofd-comité hebben uit het H.B. de H.H. Zuyderhoff en Logeman zitting genomen, de laatste als oud-Resident van Menado. Waar in deze de hulp ingeroepen is van de Commissarissen der Koningin voor de vorming van plaatselijke Comité's, doet de voorzitter een beroep op de geheel op haar weg liggende medewerking van de afdelingen.

De heer Huges meent, dat ofschoon hij voor zijne afdeling doen zal wat hij kan, van plaatselijke comité's niets te verwachten is, tenzij zij zouden werken onder zeer hoogen druk.

De heer Mr. Bergsma beveelt den verkoop van een Minahassa-bloem aan, waarbij de heer Garschagen zich aansluit en ook de heer Röpcke, die dan den verkoop overal op eenzelfde dag zou willen houden.

De voorzitter zal het denkbeeld van den heer Bergsma voorleggen bij den secretaris van het Hoofd-comité.

Volgt de beraadslaging over de te houden jaarvergadering te Breda. De heer van Stenis geeft een schema aan voor de dagverdeling, dat na ampele bespreking vastgesteld wordt. Datum: 8 Juni e.k.

Ten slotte de rondvraag.

De heer Baars vraagt om welke reden thans een propaganda ingezet wordt voor het werven van leden, omdat, naar zijne meening, de tijd van 't jaar daartoe niet zoo bijzonder gunstig is. Tevens vraagt hij een ex. van het rondschrjven, tot die actie dienende. De secretaris zal een ex. toezenden.

De heer v. Peski deelt mede, dat het houden van een tentoonstelling in Den Haag, het Indisch boek, thans vasten vorm aangenomen heeft. Voorts dat de Burgemeester van Den Haag de actie der inzameling van gelden voor het Minahassa-geschenk in handen gesteld heeft van het bestuur der afdeling van O. en W., terwijl hij deze gelegenheid nog benut om zijn beste wenschen uit te spreken voor den bloei der Vereeniging, die op 3 Mei e.k. 30 jaar bestaat.

De voorzitter nodigt den secretaris uit, zich namens het H.B. te wenden tot het Dept. van Onderwijs, met de vraag of en zoo ja, op welke condities de afdelingen der Vereeniging steeds kunnen beschikken over de Regeeringsfilms, welk antwoord dan in het Orgaan zal worden opgenomen.

Niemand verder iets ter tafel te brengen hebbende, sluit de voorzitter deze bijeenkomst onder dankbetuiging voor de betoonde belangstelling.

RADIO BRAAT

TELEFUNKEN-SERVICE-STATION 5737

LAAN COPES VAN CATTENBURCH 88

DEN HAAG :: TELEFOON 17072

G. J. R. v. d. GAAG & ZOON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

STEMMEN: Abonnementen voor 12, 6, 4 en 3 maal per jaar. Uw instrument wordt door ons goed en regelmatig op tijd gestemd.

REPARATIE: Vraagt ons advies, indien Uw instrument niet meer in alle opzichten voldoet. Wij garanderen ons reparatiewerk. Goede materialen, geschoolde vaklui, zorgvuldige behandeling.

VERHUREN: Instrumenten beschikbaar, zowel voor langen als korten tijd.

INRUILEN: Wendt U tot G. & S., wanneer Gij Uw oude piano, vleugel of orgel wilt inruilen tegen een beter. 5705

VERKOOP: Wij hebben natuurlijk dure en goedkope instrumenten voorradig, maar onze prijzen zijn, in verhouding tot kwaliteit, zeer laag gesteld.

Bezichtig onze nieuwe magazijnen aan de Laan van Meerdervoort 100 en laat U verschillende instrumenten voorspelen

GOOSEN & SWAGERMAN

Laan van Meerdervoort 100—100 a - Tel. 37867
 Boekhorststraat 149 - Tel. 13051

DEN HAAG

PIANO'S - VLEUGELS - ORGELS

C. VERSLUYS Jr.

BOEKHANDEL OP ELK GEBIED

KANTOORARTIKELEN
 LEESPORTEFEUILLE
 MUZIEKHANDEL

HET GESCHIKTSTE ADRES VOOR
 INDISCHE VERLOFGANGERS VOOR
REISLECTUUR

HEERENSTR. 5 - RIJSWIJK

TELEFOON No. 18798

5716

RIEL GR. HERTOGINNELAAN 121
 TELEF. 36935 :: DEN HAAG

DAMES HOEDEN 5564

JAPONNEN en MANTELS
 OOK VOOR INDIE EN IN GROOTE MATEN

C. J. L. VERMEULEN'S

ONVERANDERLIJKE
 VERGROOTINGEN

TOUSSAINTKADE 20 :: DEN HAAG

DOOR GEHEEL INDIE BEKEND 5502

Van de Redactie.

BOOTTREIN STOOMVAART-MIJ. NEDERLAND.
 Het Agentschap van de Stoomvaart-Mij. „Nederland”, de firma Crans & Co., Den Haag, meldt, dat de boottrein van het s.s. „Prins der Nederlanden”, dd. 24 Mei a.s. te Genua verwacht, Zaterdagmorgen 25 Mei a.s. om 11 uur v.m. aan het Staatsspoor te Den Haag zal aankomen.

Van het Informatie-Bureau.

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE:
 G. den Besten, Onderwijzer bij het O.L.O., Diergaarde-singel 82b, Rotterdam.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

- E. F. Dumas, Commies 1e kl. bij den P.T.T.-dienst, 2e Sweelinkstraat 111, 's-Gravenhage.
- J. C. Stam, Onderwijzer der 1e kl. bij het O.E.L.O., Merelstraat 47, Leeuwarden.
- Mej. H. Klay, Commies v. d. Belastingen, p.a. A. F. Wehlburg, Gorsel (Gld.).
- E. Ph. Ch. Waldecker, Politie-opziener bij de Veldpolitie, Mannheim-Neckarau, Rathausstr. 18.
- W. Becker, Hoofdpolitie-opziener bij de Alg. Politie, Nimrodstr. 8, Herten i/Westfalen.
- G. Heister, Hoofdpolitie-opziener bij de Veldpolitie, Bonn Dransdorf, p/a. M. Heister.
- C. W. Schüller, Controleur 1e kl. bij het B.B., Proveniërsingel 65, Rotterdam.
- J. L. C. Becher, Controleur 1e kl. bij den P.T.T.-dienst, v. Blankenburgstraat 108, 's-Gravenhage.
- S. J. Aay, Lid v. h. college van Gedelegeerden bij den Volksraad, Stadhoudersplein 79, Den Haag.
- P. J. A. Schreyer, Techn. ambtenaar 2e kl. bij den P.T.T.-dienst, Corn. Mertensstraat 27, Utrecht.
- H. G. van Waveren, Gouv.-arts te Singaradja, Koppellaan 16, Bilthoven.
- Jhr. A. G. de Serière, wd. Controleur 2e kl. bij den P.T.T.-dienst, Regentesselaan 142, 's-Gravenhage.
- F. J. de Graaf, Hoofdpolitie-opziener bij de Veldpolitie, Robijnstraat 6, Heerlen.
- D. van Mulligen, Hulprediker t. d. v. d. Inl. Chr. gem. te Menado, Linker Rottekade 108, Rotterdam.
- J. H. L. Degens, Hoofdrechercheur 1e kl. in de res. Batavia, Markt 15, Kerkrade.
- G. Lapperre, Onderwijzer 3e kl. bij het O.E.L.O., p/a. E. v. d. Worp, „Waazicht”, Hattem.
- L. M. F. Berghuis, 1e Commies met den titel van hoofdcommies Dep. v. O., Oude Heesche Laan 2, Nijmegen.
- B. G. Drenthen, Hoofdpol. opz. b. d. Alg. Politie, Fr. Hendrik Plantsoen 16(II), Amsterdam.
- Mej. J. C. M. de Rooy, 1e Klerke bij den P.T.T.-dienst, Moerstratsche Baan 30, Bergen op Zoom.
- H. J. Naumann, Teekenaar 1e kl. bij de S.S. en Tr., Oijbin 39, Oberlansitz (D.).
- K. Kooij, Vakonderw. bij de Cultuursch. te Soekaboemi, Soendastraat 20, Enschedé.
- Mr. A. Veenhuijzen, Voorz. v. d. Landraden te Serang c.a., Lubeckstraat 82, 's-Gravenhage.
- A. F. Martens, Stationscomm. 2e kl. bij de S.S. en Tr., v. Weede v. Dijkveldstraat 37, 's-Gravenhage.
- Dr. G. A. van Lier, Gouv.-arts 1e kl. te Pekalongan, Adr. Pauwstraat 43, 's-Gravenhage.
- Mevr. J. M. M. Verhagen, geb. Lettinga, Onderwijzeres 2e kl. bij het O.E.L.O., v. Weede v. Dijkveldstraat 37, 's-Gravenhage.

- H. A. Tittel, Gedipl. hoofd techn. ambt. bij den P.T.T.-dienst, Columbusstraat 84, 's-Gravenhage.
- A. Brink, Politieopziener bij de Alg. Politie, Pastoorzegestraat 2, Nijmegen.
- F. C. Kraneveld, Bacterioloog bij het Veeartsenijkundig Instituut Buitenzorg, Kleiweg 11, Gouda.
- D. J. P. Bals, Gedipl. gezaghebber 1e kl. bij het B. B. Soerabajastraat 8bis, Utrecht.
- Mej. G. S. Martens, Adj.-klerke bij den P.T.T.-dienst, v. Weede v. Dijkveldstraat 37, 's-Gravenhage.
- Mej. B. ten Cate, Adj.-klerke bij den P.T.T.-dienst, v. Weede v. Dijkveldstraat 37, 's-Gravenhage.
- J. H. Cordes, O.-Lt. Inf., Reehorsterweg 15, Ede.
- L. van Rekum, Kapt. der Inf., Laan v. Meerdervoort 223, Den Haag.
- H. M. C. van Dijk, Kapt. der Inf., Leuvenchesstraat 34, Den Haag.
- P. C. J. C. Hamers, O.-Lt. Inf., Lebrechtweg 33, Oosterbeek.
- G. C. Petersen, Mil. apoth. 2e kl., Odensgade 24, Kopenhagen.
- J. G. F. Wiegleb, O.-Lt. Inf., Egelu (Bez. Magdenburg).
- P. G. Carri, O.-Lt.-Adjutant, Oude Varkensmarkt 44, Nijmegen.
- R. Ch. Gaade, Lt.-Kol. Top. dienst, Sweelinkplein 30, Den Haag.
- H. J. Kuiper, Lt.-Kol. Top. dienst, Jan van Nassaustraat 37, Den Haag.
- J. C. M. van Leeuwen, Kapt. Inf., Mauritslaan 21, Rijswijk (Z.-H.).
- J. Kijne, Off. v. Gez. 2e kl., p/a. W. Dekker, Hoogeveen.
- Jhr. O. H. Meijer, 1e Luit. Inf., Meezenlaan 52, 's-Gravenhage.
- J. Sarels van Rijn, Hoofd der ambachtsschool voor Ind. te Batavia, Pijnboomstraat 15, 's-Gravenhage.
- J. Woudstra, Ambtenaar ter beschikking van den directeur van Justitie, Alexanderkade 9, Amsterdam.
- W. P. A. Alberti, Wd. ambtenaar 1e kl. bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen, Van Weede v. Dijkveldstraat 37, 's-Gravenhage.
- G. K. A. Blok, Techn. ambt. 2e kl. bij den P.T.T.-dienst, Elsstraat 35, 's-Gravenhage.
- C. van der Graaf, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Jul. v. Stolberglaan 54, Rotterdam.
- S. A. Pieroele, Stationscommies 3e kl. bij de S.S. en Tr., Abstederdijk 196, Utrecht.
- M. H. W. Beauvesier Watson, Expeditie bij het Dept. van L., N. en H., Reinkenstraat 70, 's-Gravenhage.
- Th. J. Jansen, Stationscommies 2e kl. bij de S.S. en Tr., Reinkenstraat 70, 's-Gravenhage.
- P. E. van Dijk, Adj.-controleur der belastingen, Reinkenstraat 70, 's-Gravenhage.
- K. W. Naumann, Expeditie bij het Dept. van B. B. Gr. Hertoginnelaan 226, 's-Gravenhage.
- W. Vliegthart, Monteur 3e kl. bij de Mil. Luchtvaartafdel., Nieuwstraat 9, Zwijndrecht.

MAG. ESCEHA, LAAN V. MEERDERVOORT 53^a

Académic Kousen

ELASTISCH - ZONDER GUMMI
 Speciaal geschikt voor de Tropen
 Tegen spataderen,
 na beenbreuk, v. fraaien beenvorm.
DEN HAAG - TELEFOON 31818

Mutatiestaat van 15 tot 22 Mei.

Nieuwe Leden

Geïntroduceerd door:

- Jhr. Mr. H. A. Quarles van Ufford, Den Haag, Burnierstraat 27. f 5
 - Mevr. C. P. Wolvekamp-van Ameijden van Duijm, Den Haag, Laan van Meerdervoort 225. f 5
 - Willem Amesz Sr., Bilthoven, Nachtegaallaan 22. f 5
 - H. Cramwinckel, Burgemeester van Purmerend, rekest voortaan tot de afdeeling Amsterdam. f 5
- Rectificatie: C. M. van der Schoot, Hilversum, Beethovenlaan 30.

Afschrijvingen

W. F. Simon, Stationscommies te Tarik.

Adresveranderingen

- M. J. Zaaijer, Off. v. Gez. O.-I. L., van: Den Haag, Willem de Zwijgerlaan 111, naar: Rotterdam, Boschje 4. f 5.
- W. A. Haagen, Amsterdam, van: Fr. v. Mierisstr. 48, naar: Haringvlietstraat 39.
- J. C. F. Schor, van: Medan, naar: Amsterdam, p.a. H. V. A. N.-Z. Voorburgwal 162. f 6 (contributie '29 reeds voldaan).
- G. E. Veldhuijzen, van: Soerabaja, naar: Amsterdam, p.a. Ned.-Ind. Landbouw Mij., Singel 250. f 6 (contributie '29 reeds voldaan).
- G. L. Koli, Oud Ontvanger Invoerrechten en Accijnzen, van: Amsterdam, 2de Helmersstraat 44I, naar: Paramaribo. f 5.
- P. L. Driessen, van: Amsterdam, Keizersgracht 160, naar: Medan, p.a. Handelsmaatschappij Güntzel & Schumacher.
- J. M. W. Francken, van: Haarlem, Frederikspark 1, naar: Bloemendaal, Vijverweg 22.
- C. Onvlee, Luit.-Kolonel N.-I. L., van: Pension „Iepenhove”, Bloemendaal, naar: Prins Hendriklaan 146, Bloemendaal (Overveen).
- A. Mol, 1e Luit. N.-I. L., van: Nieuw-Helvoet, naar: Utrecht, Laan van Nieuw-Guinea 93bis (tijdelijk).
- J. Langenbach, Oud Luit.-Kolonel N.-I. L., Breda, van: Baronielaan 68, naar: Ginnekenweg 64.
- Prof. E. C. Abendanon, van: Den Haag, Prins Mauritslaan 38, naar: „Edmar-Hoeve” te Nunspeet.
- C. Crietec, Den Haag, van: Goudenregenstr. 133, naar: Beeklaan 372.
- Mevr. de Wed. A. W. S. van Lakerveld-Koch, Den Haag, van: Galileistr. 74, naar: Hollanderstraat 97.
- C. L. Tomson, van: Rijswijk, Leeuwendaallaan 68, naar: Den Haag, Kwartellaan 45.
- Mevr. de Wed. B. Bronkhorst-Dekker, van: Padang, naar: Den Haag, Snelliusstraat 23, p.a. Mevr. E. D. Scholte. f 5 (contributie 1929 reeds voldaan).
- Mr. A. Veenhuijzen, Voorzitter Landraad, van: Serang, naar: Den Haag, Lubeckstraat 82. f 6.
- Th. F. H. Zurhake, Agent Ned. Stoomvaart Mij., van: Soerabaja, naar: Den Haag, Frankenslag 311, p. a. Mevr. J. Berghuis Alsdorf. f 5.
- Jhr. H. G. A. Quarles van Ufford, van: Den Haag, Burnierstraat 27, naar: Balik-Papan, p.a. Bataafsche Petroleum Mij.
- R. G. Nieuwenhuijs, Inspecteur van Financiën, van: Nijmegen, Oude Varkensmarkt 36, naar: Weltevreden, p.a. Hoofdkantoor v. d. Dienst der Belastingen.
- H. F. L. Krämer, Majoor Infanterie, van: Gombong, naar: Willem I.
- B. Hulshoff, Den Haag, van: Postbus 178, naar: Laan van Meerdervoort 13.
- A. Tetenburg, van Voorburg, Huize „Dorrepaal”, naar: Den Haag, Houtrustweg 62.
- A. van Vollenhoven, Den Haag, Riouwstraat, van: 45 naar: 43.